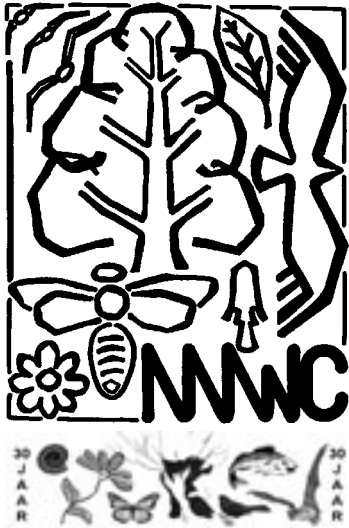

JUNI 2005 - JAARGANG 31 - NUMMER 3

Hak-al

Natuur- en Vogelwacht Culemborg

in dit nummer

Big Day 2005

Jeugdrubriek krijgt eindelijk naam

Een ochtend op stap met Dick Jonkers

Colofon

Voor vragen over de bezorging,
Loes Plaisier
0345 - 51 98 47

Redactieadres:
Dorpstraat 24
4111 KS Zoelmond
e-mail: redactie@nvwc.nl

Eindredacteur:
Louis van Oort

Redactie:
Ellen Geleedst,
Harry van de Warenburg,
Ruud Post,
Gerrit Jan Klop (webbeheer)

Uitgave:
Natuur- en Vogelwacht Culemborg
Middelcoopstraat 1A
4102 CE Culemborg
e-mail: post@nvwc.nl
website: www.nvwc.nl

Vormgeving:
Ruud Post

Druk:
Jacobs Repro Service
Culemborg

Oplage:
380 exemplaren

Distributie:
A. van de Berg, Y. en J. Bosma,
Th. & A. Boudewijn, K. van Elst,
G. Greeve, J.J. Geleedst,
Y. Jakobs-Lammers,
L. v.d. Kooij, M. Steltenpool,
W. van de Ree, W.&C. Rubers,
W. de Rooij, H. v.d. Warenburg en
F. Waroux.

Lidmaatschap:
Hak-al is een uitgave van de
Natuur- en Vogelwacht Culemborg
en wordt gratis verspreid onder
haar leden.

Van de redactie

Beste Hak-al-lezers,

Voor u ligt weer een stevige hap leesvoer; perfecte proviand natuurlijk voor op vakantie. Maar ook als u lekker thuis blijft, is deze editie van de Hak-al zeer goed te genieten.

Zoals wel vaker zijn veel artikelen gewijd aan vogels, maar er is meer. Wat te denken bijvoorbeeld van de jeugdrubriek, die binnen een jaar een niet meer weg te denken plaats heeft veroverd in de Hak-al? Deze keer in de rubriek een heuglijke en een minder leuke mededeling. Wat het eerste betreft: eindelijk heeft de jeugdgroep een naam. Gekozen is voor het internationaal klinkende 'Green Rangers Culemborg'. Minder leuk nieuws is dat Monica Noordhuis noodgedwongen moet stoppen met haar activiteiten voor de jeugdgroep. Hopelijk wordt snel iemand gevonden die de plaats die nu openvalt kan innemen.

Wat de vogels betreft, bepalen twee onderwerpen het beeld. De waarnemingenrubriek van Jouke Altenburg is na enige tijd afwezigheid weer helemaal terug en dat is voor iedereen die wel eens waarnemingen instuurt natuurlijk fantastisch nieuws. Daarnaast ruime aandacht voor de Big Day, de jaarlijkse vogelkijkmarathon van de NVWC, waarbij dit jaar de nodige records sneuvelden. Natuurlijk hebben we ook de nodige vaste rubrieken, zoals Van de leesplank, Waar komt die naam vandaan en de Mysterybird.

Tot slot graag uw aandacht voor de jubileum-Hak-al die in september verschijnt. In de Hak-al die voor u ligt, vindt u een oproep om een bijdrage te leveren aan die jubileumuitgave. Daarbij is ter houvast een voorbeeld gegeven van de eerste ervaringen van ondergetekende bij de NVWC. Ik hoop van harte dat zoveel mogelijk lezers gehoor geven aan de oproep, zodat we een prachtig document met een zeer persoonlijke touch kunnen maken.

Veel leesplezier!

Louis van Oort

Nummer 5

Het voorblad
jeugdleden tellen roofvogels

Foto:
Gerdt Greve

- 04** Van de leesplank
Periode: januari - april 2005
- 06** zoemend oorjaar
- 07** Appels en bijen (*dubbele advertentie*)
Vogelexcursie naar de Flevopolder
- 08** Entree Ketelvink ondergaat facelift
Mysterybird
- 09** Geslaagde weidevogelcursus
- 10** Een ochtend op stap met Dick Jonkers
- 12** De jeugdrubriek
- 14** Waar komt die naam vandaan?
De pinksterbloem bloeit niet met Pinksteren!
- 16** Big Day: 22 uur vogels kijken
- 17** De "relaxte" aanpak van het vrouwenteam
- 18** De dag waarop alles klopte
- 23** Van het bestuur
- 24** Vogels in en om Culemborg
Waarnemingen van januari tot 1 april
- 27** Adressen
- 28** Agenda

Periode: januari – april 2005

VAN DE Leesplank

door Leo van der Kooij

Hieronder volgt een selectie uit de enorme hoeveelheid artikelen die in de tijdschriften zijn gepubliceerd. Let wel, het is slechts een willekeurige greep. Ik raad dan ook iedereen aan die interesse heeft in een bepaald onderwerp eens in ons tijdschriftentrek te duiken en naar hartelust te grasduinen.

't Altenatuurtje

25 jaar actievoeren, inventariseren, draagvlak kweken, rapporten schrijven etc. Onze verre buurvereniging Altenatuur zet de hoogte- en dieptepunten van de afgelopen 25 jaar op een rijtje in het jubileumnummer van Altenatuur. Leuk om te lezen wat een vereniging zoals die van ons zoal rond het jubileum weet te organiseren.

Argus

Op bladzijde 8 en 9 van Argus is een interessant artikel te lezen over beheer van reeën en damherten in duingebieden naar aanleiding van een workshop over dit onderwerp dat door de Stichting Duinbeheer in november vorig jaar werd georganiseerd.

Conclusie: Beheer in de duingebieden is niet nodig want de natuur regelt zichzelf. Buiten de duingebieden alleen bij schade in het agrarisch gebied. Om aanrijdingen te vermijden, is plaatselijke verhoging van rasters aanbevolen.

IVN Tiel

Naast de weidegeelster in de Redichemse Waard komt ook de akkergeelster in ons gebied voor. De vindplaats is het kerkhof naast de Sint Lambertuskerk in Kerk-Avezaath.

Boomblad

Wat we natuurlijk al lang wisten of minstens vermoedden, is nu wetenschappelijk bewezen. Alterra deed onderzoek naar helikoptervluchten vanuit Den Helder over de Waddenzee en wat blijkt: "Dieren wennen

aan mensen". Dat geldt echter niet altijd en overal. Veranderingen in de vogelwereld in de afgelopen 25 jaar zijn het onderwerp van het rapport "Nieuwe broedvogeldistricten in Nederland". Het rapport wordt besproken op bladzijde 10-11 van Boomblad nummer 2.

Een citaat: "Dat de vogelbevolking in slechts 25 jaar zo sterk kon veranderen, is zorgelijk maar stemt tegelijkertijd hoopvol."

De Dompchoorn

De Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden heeft vorig jaar een korte paddenstoelencursus georganiseerd.

Eraan vastgeknoopt werden drie excursies. Een verslag staat op bladzijde 26 tot en met 31 van De Dompchoorn nummer 4. Iets ter navolging van onze plantenwerkgroep? Nummer 1 bevat ondermeer het jaarverslag.

Knipselkrant

Hoe beweeg je roeken op "vriendelijke" wijze te bewegen elders te gaan nestelen? Door boogschutters met pijlen moeilijk bereikbare nesten uit bomen te laten schieten (Zie knipselkrant nummer 6). Het is maar hoe je het brengt. In knipselkrant nummer 1 onder meer aandacht voor problemen met het groeiende aantal grauwe ganzen.

Merkwaardig dat het verschijnsel soepgans niet bij dit probleem genoemd wordt.

De Kruisbek

In de kruisbek schrijft Erik van Winden over de uiterwaarden van de Nederrijn tussen Renkum en Wijk bij Duurstede. Met tabellen en staafgrafieken is het verloop in aantallen van pleisterende vogelsoorten (21 soorten) en broedvogels (vier soorten) weergegeven.

Het zou interessant zijn om die aan-

tallen te vergelijken met de aantallen die in ons deel van dezelfde rivier met een andere naam tot nu toe zijn geteld.

Lutra

Uit het Engelstalige Lutra wil ik vooral het artikel over wilde konijnen op de hogere zandgronden in ons land ter lezing aanbevelen. Een samenvatting in het Nederlands is tevens opgenomen. Het artikel op bladzijde 3 tot en met 20 is van de hand van de bekende Rob Bijlsma. De onderzochte gebieden zijn het Planken Wambuis op de Veluwe en Berkenheuvel onderdeel van het Nationale Park Drents-Friese Wold.

De Levende Natuur

Zoogdieren (hamster), vissen (haring), korstmossen en veenmossen komen allemaal aan bod in De Levende Natuur nummer 1. Bos en bomen vormen het hoofdbestanddeel van de artikelen in nummer 6. Daarnaast zijn er artikelen over stroomdalplanten en het korhoen. Het interessantste vond ik het artikel over oude boskernen op de Veluwe. Op de Veluwe beslaan oude bossen in totaal zo'n 11.000 hectare. Sommige heel grote eikenstoven ontstaan door eeuwenlang gebruik als hakhout zijn wel 1500 jaar oud.

De meerderheid van de gevonden oude boskernen dateert uit de 14e tot 18e eeuw. Het artikel gaat ook in op de bescherming van deze vaak unieke biotopen (bladzijde 60 – 65).

De knorrepos (ja, het staat er goed) wordt voorgesteld op bladzijde 66 en 67.

Overigens is in elk nummer van dit tijdschrift een rubriek opgenomen getiteld "Uit de terreinen van Staatsbosbeheer". Deze lees ik altijd het eerst want er staat vaak leuk nieuws in over het voorkomen van planten en dieren in de natuurgebieden van onze grootste natuurbeheerder.

Mooi Gelderland

Mooi Gelderland is het tijdschrift dat het oude "Geldersch landschap" is opgevolgd. Mooie foto's in ieder geval.

Nieuwe Wildernis

Wel of niet begrazen in natuurgebieden? De redactie is voor. Het levert meer verrassende en spontane natuur op is hun argument (zie nummer 33). Het artikel over de (her)introductie van korhoenders sluit wonderwel aan op het hierboven genoemde artikel in "De Levende Natuur", zie nummer 34 (bladzijde 5 tot en met 14) van de Nieuwe Wildernis. Het is heel interessant beide artikelen na elkaar te lezen.

Sovon/nieuws

Op de achterkant van SOVON-nieuws nummer 4 is de Rode Lijst van broedvogels 2004 afgedrukt.

Het gaat om

- 8 verdwenen soorten
- 12 ernstig bedreigde soorten
- 12 bedreigde soorten
- 20 kwetsbare soorten
- 26 gevoelige soorten

In totaal 78 soorten waar iets mee aan de hand is en die speciale bescherming nodig hebben.

Voor iedereen die het wel en wee van de vogels aangaat is SOVON-nieuws een bron van veel wetenswaardigheden van pestvogels tot halsbandparkieten en huismussen tot steenuilen.

Altijd lezen dus!

Terra

Terra is de opvolger van Natuur en Milieu. Het blad heeft niet alleen een nieuwe naam maar ziet er op het eerste gezicht een stuk aantrekkelijker uit. Maar het gaat natuurlijk om de inhoud.

Er is duidelijker gekozen voor een luchtiger toon, dus minder diepgavend dan voorheen. Er zijn meer rubrieken, interviews en nieuwsfeiten over natuur en milieu. Of het aanslaat, zal de toekomst moeten leren.

Van Nature

Dit blad staat natuurlijk dit jaar in het teken van 100 jaar Natuurmonumenten. In nummer 1 maakt voorzitter Herman Wijffels de balans op.

Vlinders

Een blauwtje lopen kan heel aan-

trekkelijk zijn zolang het maar om vlinders gaat. De blauwtjes komen in dit nummer van Vlinders 2 keer aan bod. Het gaat om gentiaanblauwtjes in de Gelderse Vallei en om de blauwtjes deel 2 (bladzijde 20-21) waarbij de determinatie van de in ons land voorkomende blauwtjes zonder oranje vlekjes op de onderkant van de vleugels aan de orde komt. Ook blauwtjes bij onze eigen Annette van Berkel. Zij vertelt over 3 jaar vlinders filmen. In het groen gekleurde kader vertelt zij over haar inspanningen om goede opnamen van het gentiaanblauwtje te kunnen maken.

Vogelnieuws

Eindelijk is het dan zover: het einde van de kokkelvisserij in de Waddenzee. Vogelbescherming en daarmee heel vogelminnend Nederland heeft er jaren voor moeten knokken. Hoe het eindelijk toch gelukt is, kan je lezen op bladzijde 2 en 3 van Vogelnieuws.

Vogels

Is de grutto nog te redden? Ja, maar dan zal er heel wat moeten gebeuren, want het dreigt echt mis te gaan.

Lees er over in Vogels, bladzijde 10 tot en met 13.

Zoogdier

In Oost-Twente werden in de jaren

1988 tot en met 1995 steeds een of meerdere bosuilenkasten door steenmarters bewoond, die er ook jongen in grootbrachten (zie Zoogdier bladzijde 8 tot en met 13).

Na 1995 is dat niet meer geconstateerd. De stand van de steenmarter in het gebied is nu echter hoger dan ooit.

Hoe een en ander valt te rijmen lezen we in het artikel "Steenmarters en bosuilen in Oost-Twente".

Een overzicht van alle activiteiten die door de leden van de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming worden uitgevoerd alsmede ondermeer een volledige ledenlijst staan in het jaarboek 2004 van deze vereniging.

Vogels beschermen is mensenwerk

Vogels beschermen is mensenwerk is de titel van de brochure van Vogelbescherming. Het is een mooi duidelijk en informatieve folder. Het geeft in kort bestek weer waarmee Vogelbescherming bezig is. Om te weten hoe al die plannen verwezenlijkt moeten worden, moet men echter elders zijn licht opsteken.

Waterbalans special "tien jaar na het hoge water"

Tien jaar na de hoogwatercrisis en de evacuatie van de bewoners uit het rivierengebied is er een speciaal nummer uitgebracht door het waterschap. Ik vond het een aardig

De bij de NVWC in deze periode binnengekomen tijdschriften zijn:

- 't Altenatuurtje – jrg 24 nr 2, 25 jaar jubileumnummer
- Argus - de Faunabescherming - jrg 30 nr 1 – april 2005
- IVN Tiel – jrg 16 en 17, nr 4 winter 2004 en nr 1 voorjaar 2005
- Boornblad -Alterra- jrg 17 nr. 1 en 2
- De Dompfhoorn – Natuur- en Vogelwacht de Vijfherenlanden jaargang 38 nr 4 december 2004 En jaargang 39 nr 1 maart 2005
- Knipselkrant - Faunabescherming - jrg 29 nr 1 – januari 2005 en nr 2 maart 2005
- De Kruisbek -Vogelwacht Utrecht- jrg 48 nr 1 – februari 2005
- De Levende Natuur - jrg 106 nr 1 januari 2005 en nr 2 maart 2005
- Lutra, Vereniging Zoogdierbescherming, jrg 47 nr 1 september 2004 (engelstalig)
- Mooi Gelderland – Geldersch Landschap – jrg 2 nr 1 voorjaar 2005
- Natuurbehoud – Ver. Natuurmonumenten – jrg 36 nr 1 lente 2005
- Nieuwe Wildernis – Stichting Kritisch Bosbeheer – jrg 9 nr 33 en nr 34
- NVL Nieuwsbrief - Ned. Ver. voor Libellenstudie - jrg 9 nr. 1 februari 2005
- Nieuwe Wildernis – jrg 17 nr 4 december 2004 en jrg 18 nr 1 maart 2005
- Terra – Stichting Natuur- en Milieu – jrg 1 nr 1 januari 2005 en nr 2 maart 2005
- Van Nature -Vereniging Natuurmonumenten- jrg 15 nrs. 1, 2 en 3
- Vlinders – De Vlinderstichting – jrg 20 nr 1, februari 2005
- VNM-krant – Ver. Natuur en Milieu Wijk bij Duurstede – maart 2005
- Vogelnieuws -Vogelbescherming - jrg 18 nr. 1 – maart 2005 – themanummer Wetlands
- Vogels – Vogelbescherming – jrg 24 nr 1 2005
- Zoogdier -Vereniging Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming- jrg 16 nr. 1 maart 2005 en jaarboek 2004 van deze vereniging

Bijzondere uitgaven en brochures:

Vogels beschermen is mensenwerk, brochure uitgebracht door Vogelbescherming Nederland
Waterbalans special "tien jaar na het hoge water" – waterschap Rivierenland

Een zoemend voorjaar

Een van de dingen waarvan ik eindeloos kan genieten, is het Hollandse voorjaar. Toegegeven, het weer is vaak grillig. Mooie dagen, wanneer iedereen de zomer al aan ziet komen kunnen plotseling omstaan in guur weer met kille regenvlagen en vinnige hagel- en sneeuwbuien. Heldere nachten zijn vaak nog ijsig koud en je jas, die je in de zon als vanzelf uittrekt, kan je toch echt niet missen als je in de schaduw komt.

door Leo van der Kooij

Maar zo'n heerlijke reeks mooie dagen die wij de afgelopen week hebben genoten, laat de ontwakende natuur volop beleven. Als de zon in mijn achtertuin het paarse longenkruid en het gele speenkruid in kleuren laat exploderen, ben ik er als de kippen bij om de eerste insecten te verwelkomen. Insecten ja, daar kan ik van genieten.

Misschien vindt u dat wel wat vreemd. Insecten zijn toch die akelige beestjes die uitsluitend 'uitgevonden' lijken te zijn om ons mensen te kwellen? Een grote bende bijters, stekers en kriebelaars, kortom griezels die gemist kunnen worden als kiespijn. Maar het zijn natuurlijk weer die kwaai broeders onder deze kleine schepsels die de hele groep in een kwaad daglicht zetten. Er zijn ook heel veel insecten die mooi zijn, denk maar eens

aan de vlinders, of leuk en nuttig zijn, zoals het alom geliefde lieveheersbeestje. Het kevertje dat symbool geworden is van de strijd tegen zinloos geweld.

Wanneer ik mijn voorjaarsfavorieten zou willen uitkiezen dan zijn dat ook voor mij de hommels en de bijen. Kijk zo'n dikke hommel zich zwoegend en zoemend verplaatsen van de ene bloem naar de andere. Het zijn allemaal hommelskoninginnen die dit voorjaar een nieuw volkje gaan stichten. Zij doen dat helemaal in hun eentje. Alle andere hommels zijn in het afgelopen najaar gestorven.

De kleurige aardhommel met zijn zwarte en gele en witte getekende bontjas is er altijd als een van de eerste bij. Tussen het nectar zuigen door zoekt zij naar een geschikt holletje om daar haar ondergronds nest te maken. Als de eerste kleine hommeltjes gaan uitvliegen, zit haar werk er op en kan zij zich wijden aan het leggen van honderden eitjes. In onze tuinen kan je verschillende soorten hommels tegenkomen die van elkaar te onderscheiden zijn door hun verschillende kleuren of kleurencombinaties.

Zoals ik hierboven schreef, kijk ik ook graag naar bijen. Voor de meeste mensen bestaat er maar een soort bij, namelijk de honingbij. Ook deze leeft in volken en het is het enige insect dat als economisch belangrijk huisdier wordt gehouden. Zij zijn onmisbaar in de fruitteelt om de bloemen te bestuiven en leveren als extra de honing.

Er zijn echter nog heel veel andere bijen. Dit leven niet in volken maar gaan alleen huns weegs. Wij noemen ze solitaire bijen. Deze kun je overal tegenkomen en allemaal hebben ze een bijzondere levenswijze. Zo zijn er metselbijen, graafbijen, behangersbijen en nog veel meer. Deze bijen maken gebruik van allerlei gaatjes in steen of hout en graven die zelf in een zandhellinkje. In die gaatjes leggen zij eitjes, doen er wat voedsel bij (bijv. stuifmeel) en sluiten het gaatje dan af. Het mooist is het als wij deze nuttige en interessante diertjes een handje helpen door in een paar blokken hout een groot aantal gaatjes van ongeveer 8 cm diep met een doorsnee van 8 à 14 mm te boren (niet door en door). Zo'n ... blok hang je dan op een zonnige plek in de tuin. Wat je dan allemaal kan zien, hoop ik een volgende keer te vertellen. En geen angst voor steken of een ander ongemak, want dat doen deze diertjes niet, zij zijn echt volmaakt onschuldig

(een dubbele advertentie)

Appels en Bijen

Soms raak je verzeild in vreemde problemen. In zekere zin gaat het nu om de appeltjes en de bijtjes. Eerst maar die appels. Vijf jaar geleden heb ik een kleine hoogstamboomgaard geplant met een dertigtal appelbomen van acht verschillende oude rassen, tien pruimenbomen en acht perenbomen en alle ecologisch gekweekt. Het lastige van bomen is dat ze groeien en hoe! Ze staan er prachtig bij. Vorig jaar kregen we voor het eerst een kist of zeven appels, natuurlijk onbespoten. Dat konden we nog aan. Zelf zijn wij grote eters, vrienden en familie hielpen mee. Maar dit jaar kan er echt een probleem ontstaan: overvloed!

Komt tijd komt raad, toen ik tijdens een vogelexcursie mijn beklag deed over moeder natuur, reageerden Theo en Leo hulpvaardig en wilden graag mee-eten, eventueel meeplukken. Zo ontstond het idee om leden van de NVWC te vragen wie hier ook voor voelt.

Ik wil graag een lijstje maken met namen van mensen die belangstelling hebben voor circa 5 kg appels, die -als het zo uitkomt- het leuk vinden deze appels (en misschien pruimen) bijvoorbeeld op zaterdag even te komen plukken. De prijs zal ongeveer gelijk zijn aan de normale winkelprijs voor gewoon (bespoten) fruit. Zo'n lijstje maakt het mij mogelijk, naar gelang van het aanbod, mensen te bellen en een afspraak te maken. Mocht je dit leuk vinden, bel me dan op 0345-519021

Bijen

Het bijenleven is heel interessant en bijen houden een leuke hobby, zeker voor mensen die in insecten geïnteresseerd zijn. Ruim veertig jaar ben ik imker, meestentijds met vier of vijf bijenvolken. Het afgelopen jaar was een heel goed jaar en kreeg ik er nog een paar volken bij. Nu heb ik er negen. Het is altijd spannend hoe de bijen uit de winter komen, zeker na zo'n kwakelwinter als dit jaar. Soms gaan er een paar volken dood, maar meestal gaat het goed. Ik ben op zoek naar één of twee enthousiastelingen die denken "daar zou ik wel iets meer van willen weten" en zin hebben om een beetje mee te doen en misschien later ...? Imkeren kost niet heel veel tijd. Verzorging van de volken, vooral in het voorjaar kost een aantal dagdelen en honing slingeren twee a drie keer per zomer een halve dag. Wie lijkt dit leuk en belt?

Vogelexcursie naar de Flevopolder

De geplande ganzenexcursie naar de Kil van Hurwenen van zaterdag 22 januari werd op het laatste moment door de excursieleiders omgezet in een vogelexcursie naar de Oostvaardersplassen. Na een voorbezoek aan de Kil werd duidelijk dat dit gebied op dit moment toch niet zoveel te bieden had dat een excursie ernaartoe de moeite waard zou zijn.

door Daniël Beuker

Na vertrek vanaf de Ketelvink begon de zon natuurlijk meteen te schijnen en gingen we vol goede moed richting het nieuwe land. Omdat de Oostvaardersplassen een aantal punten bevatten waar de vogelaar standaard naartoe gaat om te scoren, hebben we van tevoren afgesproken te verzamelen op de Grote Praambult. Dit is een hoog uitkijkpunt waarbij een gedeelte van de Oostvaardersplassen goed te bekijken is. Vanaf hier waren al gelijk meerdere grote zilverreigers leuk te bekijken. Ook kleine- en wilde zwanen waren hier bezig hun dagelijkse voedsel te verzamelen.

Zolang als er op deze plek land ligt, ga je als vogelaar na de Grote Praambult naar de Kleine Praambult (dus wij ook). Op deze bult kijk je vanuit een andere hoek het gebied in. Met de hoop op een zeearend werd de hele horizon grondig bespeurd. Helaas, je kunt niet alles hebben natuurlijk. Op deze plek werden we wel getrakteerd op een jagend vrouwtje blauwe kiekendief, een smelleken, een sperwer en een slechtvalk.

De Kleine Praambult is ook een plek die bekend staat om de (zichtbare) vossen. Ook vandaag liet een aantal vossen en edelherten zich leuk bekijken. Vanaf dit punt waren op grote afstand toch nog een redelijk aantal brandganzen te zien. Toch nog een beetje een ganzenexcursie.

Bij het bezoekerscentrum van de Oostvaardersplassen is een vogelkijkhut waarbij er een leuk uitzicht is over een eendenrijke plas. Op de plas zaten onder andere wilde zwanen, grote zaagbekken, nonnetjes en veel sloben. Leuk was een ijsvogel die even vliegenvlug de plas overstak. Door de onverantwoorde snelheid van de vogel hebben helaas maar twee mensen de ijsvogel kunnen zien.

Op het laatst, toen we dachten dat we alles wel hadden gezien, zei Gerrit Jan een klapekster in beeld te hebben. Verbaasd liepen we terug en konden we de vogel nog zien bidden boven een boom aan de horizon. Dit hoogtepunt zorgde voor een enthousiaste stemming. Nu wilden we hem van dichtbij zien ook. Bij een mooie wandeling in de richting van de klapekster werd er nog een roepende waterral gehoord. De klapekster werd helaas niet teruggevonden. Wel een andere die zich prachtig liet bekijken op de top van een meidoorn.

Zeewolde

Op het programma stond dat als we in de Oostvaardersplassen een beetje waren uitgekeken de tocht richting Zeewolde zou gaan. In Zeewolde zat namelijk al een lange tijd een groep pestvogels. Iedereen was enthousiast, dus we zijn meteen gaan rijden.

Onderweg zijn we even gestopt langs de Torenvalkweg in Lelystad. Achter op een akker was een gemengde groep kraaiachtigen aan het foerageren. Hier-tussen zaten minstens twintig bonte kraaien.

Nog een plek waar we zijn gestopt, is een uitkijkpunt over het Wolderwijd.

Op het water zat een groep van ongeveer tienduizend tafeleenden met hier en daar wat kuifeenden. In het naastgelegen rietstukje werden nog een paar toendrarietganzen, baardmannetjes en een havik gezien. Wederom een nuttige stop dus.

Uiteindelijk aangekomen op de plek van de pestvogels waren deze niet aanwezig. Wel waren hier verschillende goudvinken, die zich erg schuw opstelden. Met een voor de deelnemers voldaan gevoel kwam aan een anders dan normaal verlopen vogelexcursie door een kapotte autoruit een einde. De ene helft kon dus al naar huis en de andere helft niet. Maar als geluk bij een ongeluk hebben de achterblijvers toch nog een aantal pestvogels kunnen waarnemen.

Entree Ketelvink ondergaat facelift

Eindelijk is het dan zover. De entree van de Ketelvink is vrijwel totaal gerenoveerd. Er zijn best nog wel een aantal besprekingen aan voorafgegaan voor het zover was. Een bestuursdelegatie is zelfs op het gemeentehuis geweest om over de deplorabele toestand van de ingang van De Ketelvink te praten. Hierbij kwam ook 'de huur' ter sprake.

door Frans Waroux

Eind vorig jaar was het dan zover. Gebouwenbeheerder van de gemeente, de heer Rinus Neggers, kwam op bezoek bij De Ketelvink. Samen met een uitvoerder en ook vertegenwoordigers van onze burens, Stad Radio Culemborg (SRC), werd de gehele entree aan een totale inspectie onderworpen. Er werd verregaande houtrot vastgesteld in deuren en panelen. Zelfs zo erg dat reparatie onmogelijk was en er een geheel nieuw zijgevelstuk geplaatst moest worden. Dit gevelstuk moest onder de bestaande daklijsten en naast de nog in goede staat verkerende hoeksteunbalken in zijn geheel worden aangebracht.

Het voorstel voor deze totale reparatie (NVWC en SRC) moest eerst ter goedkeuring aan de Raad worden voorgelegd voordat met de werkzaamheden kon worden aangevangen.

En op vrijdag 1 april was het dan zover. De Gemeenteraad had zijn goedkeuring aan het plan gegeven. En Rasing Bouw- en Aannemingsbedrijf had het werk inmiddels ingepland.

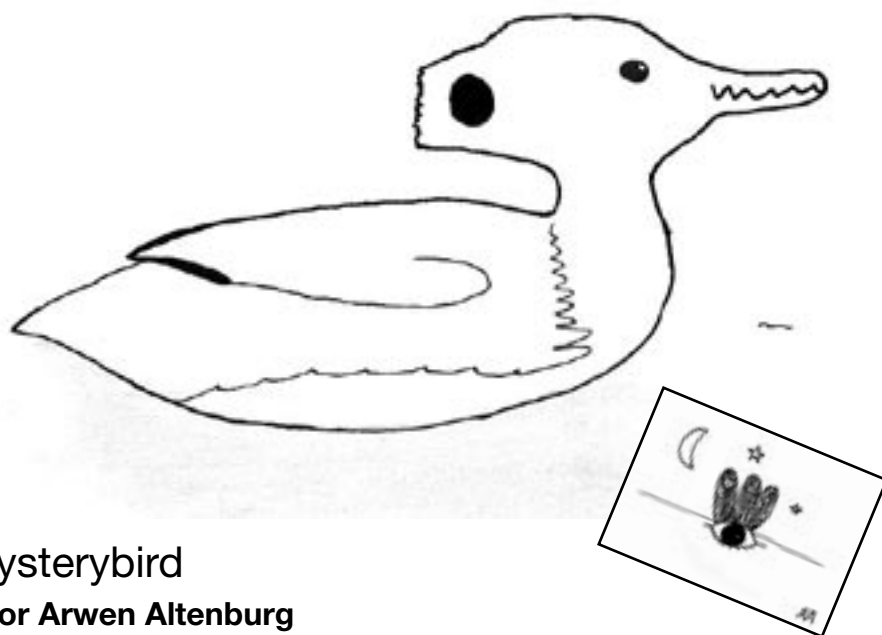
Op die eerste april zouden er definitieve afspraken gemaakt moeten worden. Gelet op de weersomstandigheden op dat moment zou Rasing op dinsdag 5 april met de werkzaamheden starten bij onze burens, SRC. Op woensdag 6 april zou dan de ingang van De Ketelvink tegen de grond gaan.

Alles in één moeite door. Gelukkig was het niet noodzakelijk om op dat tijdstip vrijwilligers te mobiliseren om te openen, een beetje toezicht

Ketelvink na facelift. Foto: Ruud Post

te houden of om koffie te zetten. Elke woensdagochtend zijn er namelijk altijd verschillende vrijwilligers aanwezig die bezig zijn met het onderhoud van het gebouw, diverse klusjes opknappen, de tuin bijhouden en ontdoen van zwerfvuil of de bibliotheek of het archief op orde brengen. Hierdoor kon alles heel eenvoudig in één moeite doorgaan. Het was dus echt heel gezellig en druk die woensdag om samen met de werkmensen van Rasing koffie of thee te drinken. Bovendien liep de klus perfect op schema. We konden de sleutel van het gebouw 's middags met een gerust hart achterlaten. Aan het einde van de werkdag was de klus door de timmerlieden geheel geklaard. Ook waren er al afspraken met de schilder gemaakt. Vrijdags werd het geheel in de grondverf gezet en in de week daarop geheel afgeschilderd. Ook het houten lattenpaneel, waar de brievenbus is geplaatst, werd waar nodig gerepareerd en eveneens geschilderd. De ingang van de NVWC ziet er nu weer pico-de-luxe uit en daar zijn we best trots op. We weten nu alleen nog niet hoeveel de huurverhoging zal gaan bedragen.

Mysterybird

door Arwen Altenburg

De mysterybird van deze keer is een wintergast in onze contreien. Geen familie overigens van de Afrikaanse hamerkop, al zou je dat qua naam wel denken.

Oplossing vorige Hak-al: de mystery animal die Arwen vorige keer had getekend, was natuurlijk een nachtpauwoog.

Geslaagde weidevogelcursus

De vogelwerkgroep van de NVWC hield in april voor het derde opeenvolgende jaar een vogelcursus. Na de vogels van tuin en park en de watervogels waren nu de weidevogels zoals grutto, tureluur, Kievit, graspieper en veldleeuwerik aan de beurt.

door Ingrid Hille Ris Lambers

Ook deze cursus bestond uit een avond theorie en een zaterdagochtend excursie en was bedoeld voor iedereen die wat meer wil weten van vogels. Voor de theorieavond hadden de docenten Jouke Altenburg en Annette van Berkel een professionele presentatie in powerpoint gemaakt; inclusief prachtige foto's van Astrid Kant, filmopnamen uit de Regulieren en prenten uit de vogelgids van Hayman. Er waren veertien cursisten, een deel van hen al vertrouwd met de vogelcursussen van de NVWC.

Op woensdagavond 6 april werden in clubhuis de Ketelvink de meest voorkomende weidevogels uit onze regio uitgebreid voorgesteld aan de deelnemers. De foto's en filmbeelden lieten het gedrag en uiterlijke kenmerken prachtig zien.

Na de pauze werd een film over de grutto vertoond van Vogelbescherming Nederland. In deze film werd gedemonstreerd hoe de nesten van grutto's gemarkeerd worden en hoe de boer bij zijn bedrijfsvoering rekening kan houden met weidevogels door bijvoorbeeld om de nesten heen te maaien. Maar nestbescherming alleen is niet voldoende, betoogde Annette van Berkel na afloop van de film. De sterke achteruitgang van de grutto heeft ook te maken met de lage overlevingskansen van de jonge dieren. De pullen hebben lang gras nodig om aan hun dagelijkse portie insecten te komen en zich in te verschuilen. Op verschillende proefboerderijen in Nederland worden goede resultaten behaald met het mozaïekbeheer. Door brede stroken gras pas later te maaien hebben de jonge vogels veel grotere overlevingskansen.

Excursie per fiets

Zaterdagochtend 9 april vond een excursie per fiets plaats naar plekken waar veel weidevogels voorkomen. In de weilanden tussen Culemborg en Beusichem was het baltsgedrag van Kievit, grutto en tureluur prachtig te zien.

Vervolgens fietsten de deelnemers door naar de Regulieren. In dit natuurgebied wordt bewust een hoge grondwaterstand nagestreefd. Dankzij een aantal ingrepen in de waterhuishouding komt sinds kort geen voedselrijk landbouwwater meer het gebied in maar calciumrijk kwelwater. De eerste rietorchissen hebben zich er al gevestigd. Waterjuffers en libellen zullen er zeker van gaan profiteren.

Voor vogels zijn die natte weilanden van de Regulieren een paradijs, hier vinden ze volop voedsel in de zachte modder. De cursisten konden goed zien op welke manier de verschillende soorten weidevogels naar eten zoeken. Hier en daar pikken, dan weer een stukje lopen of voortdurend pikken in de modder.

Na afloop bleken de deelnemers erg tevreden over de cursus. Bij het afscheid nemen werden de verrekijkers vlug nog tevoorschijn gehaald voor een overvliegende sperwer. Mooi! Op verzoek van de cursisten is toen het onderwerp van de volgende cursus geboren: Roofvogels en uilen. Tot volgend jaar!

De theorie in de Ketelvink. Foto: Ingrid Hille Ris Lambers

Praktijk in het veld. Foto: Ingrid Hille Ris Lambers

Slobeenden kijken in de Regulieren. Foto: Ingrid Hille Ris Lambers

Een ochtend op stap met Dick Jonkers

Met de Nestkastenwerkgroep gaat het uitstekend. We hangen nieuwe torenvalkenkasten op en repareren oude kasten. Oude bosuilenkasten hebben we eveneens vervangen door nieuwe. We maken ze van binnen schoon, we controleren en voorzien de kasten zonodig van wat nieuwe turfmolm.

door Frans Waroux

Tijdens de controle van de bosuilenkasten bleken drie kasten resultaat te kunnen opleveren.

In twee kasten troffen we eieren van de bosuil aan, één legsel met vier eieren en één legsel met drie eieren. In de derde bewoonde kast had een Nijlgans zich gevestigd. Toen we deze kast wilden controleren en heel voorzichtig de ladder tegen de boom hadden geplaatst, bleek deze inderdaad ingenomen te zijn. Leo, die heel voorzichtig omhoog klom, want deze kast hangt een stuk hoger dan we gewend zijn, schrok zich bijkans lam toen vlak boven zijn hoofd, met luide kreten zich een Nijlgans uit de toch wel nauwe opening perste en hem bijna in het gezicht vloog. Even bijkomen, goed vasthouden en na nog een treetje hoger op de ladder kon Leo met zijn hand in de kast komen. Een broedsel van elf eieren. In een kast welke al jaren door een bosuil werd

Dick Jonkers bij nestkast. Foto: Frans Waroux

bewoond. We zijn weer vertrokken. Er werd een afspraak gemaakt met Dick Jonkers om de jonge uilen te gaan ringen.

Donderdag 21 april, om 09.00 uur bij De Ketelvink. Dick Jonkers zou er zijn evenals Leo, Jilles Verdouw (een nieuwe deelnemer in de werkgroep) en ondergetekende. Joop Schuurman had familieverplichtingen en kon er helaas niet bij zijn.

Draglines

Het was nog ruim voor half tien toen we vertrokken. 'Jopie met de ladder' erop evenals de kist met gereedschap achter de auto. Op weg naar de eerste kast met jonge uilen.

We schrokken ons rot toen we vlak bij de locatie waren waar de kast hing. Een tweetal zeer forse draglines was er met grondwerkzaamheden bezig. Er was een nieuw pad aangelegd waar de totale begroeiing over een breedte van twee à drie meter compleet was weggehaald. Dit pad liep op de centimeter nauwkeurig langs de boom waarin onze nestkast hing

Jilles volgt de handelingen van Dick nauwkeurig. Foto: Frans Waroux

Wegen van een geringde uilskuiken. Foto: Frans Waroux

en waarin we eerder al drie jongen en nog één ei hadden aangetroffen. De moeder zakte ons in de schoenen. Dit broedsel kon niet anders dan verstoord zijn. Ladder tegen de boom, Dick omhoog en wat bleek, drie prachtige jonge bosuilen. Tegen de herrie en drukte in toch grootgekomen. Dick heeft daarna snel en vakkundig gemeten, gewogen en de nummerringen aangebracht. Uilen weer de kast in en wegwezen.

Op naar onze volgende locatie. Voormalig OVB-terrein. We hebben ons, zoals te doen gebruikelijk, eerst even gemeld. Direct kwam er een aantal medewerkers van het Archeologisch Instituut dat er nu is gehuisvest naar buiten om ons te attenderen op een tweetal takkelingen, jonge bosuilen die het nest hebben verlaten en die zich in de takken van de bomen overdag schuilhouden en wachten op de avond en nacht wanneer zij door hun ouders gevoerd worden. Er waren er drie. Twee hebben we in de takken kunnen ontdekken. De derde bleef voor ons verborgen. Volgens Dick was het niet meer mogelijk deze te ringen.

Jonge bosuil geringd. Foto: Dick Jonkers

Kruisbeksnavelbosuil

Nu op weg naar ons tweede broedsel, helemaal achterin op dit terrein. Ladder geplaatst en de eerder aangetroffen drie eieren bleken twee jongen te hebben opgeleverd. Zelfde ritueel als eerder: wegen, vleugels opmeten en voorzien van ringen. Wat bleek echter. Jilles Verdouw merkte het op. Het bleek dat de snavel van een van de jongen de vorm had van de snavel van een kruisbek. De bovensnavel was krom, de ondersnavel recht. Bijzonder vreemd. Ook Dick Jonkers was dit nog niet eerder tegengekomen. Mogelijk een nieuwe soort ontdekt, de kruisbeksnavelbosuil.

Na het ringen hebben we daar afscheid van Dick genomen. Hij had nog een afspraak bij Natuurmonumenten en met zijn drieën zijn we naar de kast met de Nijlganzen gereden.

Op weg er naar toe moesten we over een droge sloot heen met nogal steile kanten. Jilles en ik droegen de ladder. Leo zocht de meest geschikte plek om over te steken. Ook de snelste plek. Vanaf de bovenkant van de droge sloot gleed Leo in één sierlijke beweging naar dat deel van de sloot waar ooit wel eens water had gestaan. Aan Leo zijn achterkant kon je later zien dat hij daarmee steun had gevonden

Kruisbeksnavelbosuil. Foto: Frans Warouw

op de slootkant. Het had nog veel beroerder kunnen uitpakken. Wij hebben Leo zo goed en zo kwaad als mogelijk wat afgestoft.

En....ook nu vloog onder luid gekwetter moeder de (Nijl)gans uit de kast. Na controle bleken er negen jonge pullen in de kast te wonen. Ringen kon niet meer. Dick was al onderweg naar zijn volgende afspraak.

Vandaar zijn we terug naar De Ketelvink gereden. Ladder ophangen en Jopie afkoppelen. Die ging nu weer zijn nut bewijzen om tenten en ander kampeermateriaal naar La Brenne in Frankrijk te vervoeren waar het Jubileumkamp van de NVWC werd gehouden.

Monica vertrekt; wie vervangt haar?

Ondertussen is de jeugdgroep gegroeid naar vijftien kinderen en gaan we vanaf nu nieuwe aanmeldingen op een wachtlijst plaatsen. Volgend seizoen moeten we het zonder de leiding van Monica gaan doen. Ze gaat naast haar werk nog een opleiding volgen voor een aantal jaren, waardoor het voor haar onmogelijk is om de jeugdgroep er nog bij te doen. Helaas voor ons dus... Ondertussen zijn we op zoek naar iemand anders die samen met Gerdit de groep wil gaan leiden. De laatste activiteit van dit (school)jaar is op zondagmiddag 26 juni op de kinderboerderij de Heuvel. Dit is een speciale dag voor alle kinderen uit Culemborg waar we extra aandacht geven aan het 30-jarige bestaan van de NVWC. De verschillende werkgroepen zullen die dag activiteiten organiseren. Dus ook de Green Rangers Culemborg mogen laten zien wat zij zoal doen. Dus ouders, broertjes en zusjes, jullie zijn allemaal van harte welkom. Alvast een prettige zomervakantie en tot zaterdag 20 augustus!

Eindelijk knotten

Zaterdag 19 februari konden we eindelijk mee met de knotwerkgroep. We zijn mee geweest naar 'de Eendenkooi' aan de Pijsseweg. Gelukkig waren er veel ouders die wilden rijden of zelfs mee kwamen hakken. Ook dit keer weer veel geluk met het weer. De kinderen hadden zich er erg op verheugd en waren zo enthousiast bezig dat de winterjassen zelfs uitgingen. De kooiker, Kees Koopmans die namens Staatsbosbeheer het gebied beheert, was ook nog langsgesproken. Hij wilde graag een rondleiding geven door dit gebied waar je normaal niet in mag komen. Maar de kinderen waren veel te druk met hakken. Dus is er besloten om een andere keer terug te komen voor de rondleiding.

Jeugdgroep met naam... GREEN RANGERS CULEMBORG!

Ja ja, de jeugdgroep heeft eindelijk een naam! De kinderen konden kiezen uit een hele serie namen die op onze oproep in de vorige Hak-al waren binnen gekomen. Enkele voorbeelden waren de Uilskuikens, de Havik, Rivierenfluiters, Natte Neuzen, Juveniel en de Sprinkhaan. Maar uiteindelijk vonden de meeste kinderen Green Rangers Culemborg toch het beste klinken. Deze naam was bedacht door Daan de Rooij uit Zoelmond, hij heeft ondertussen het natuurstickerboek al ontvangen. Op de Jeugdpagina in deze Hakal vindt je weer wat verslagen en foto's van de afgelopen maanden. We zijn al weer druk bezig om het programma voor het nieuwe seizoen in elkaar te draaien, hierbij proberen we ook rekening te houden met de vragenlijsten die de kinderen en ouders hebben ingevuld. Bij het maken van het programma worden we geholpen door een aantal mensen uit de verschillende werkgroepen, zij zitten vol met leuke ideeën en natuurlijk weten zij ook precies waar en wanneer we het beste een bepaald onderwerp kunnen doen. Veel onderwerpen zijn toch afhankelijk van een bepaalde periode in het jaar, in de winter hoeven we bijvoorbeeld niet naar vlinders te gaan zoeken.

Hommels

Annette van Berkel had deze zaterdagochtend 2 april georganiseerd. Echt een succes! Van de Ketelvink hadden we een donkere filmzaal gemaakt met tafels en bureaulampjes waar de kinderen achter konden zitten. Annette liet dia's zien en vertelde over het leven van een hommeltje. Wist je bijvoorbeeld dat een hommeltje als koningin de winter overleeft? Dat een hommeltje haar eieren uitbroedt? Dat een mannetje hommeltje gele borsteltjes op zijn kop heeft? Dat een hommeltje ook bij koud weer kan vliegen? Ik niet, maar nu wel! Daarna mochten de kinderen een eigen zoekkaart maken van de zes soorten hommels die in Nederland voorkomen, met deze zoekkaart zijn ze daarna de tuin ingegaan. En ja hoor, gelijk al zagen ze een tuinhommel. Die ochtend hebben we alle soorten hommels gezien op de aardhommel (de meest voorkomende soort) na.

Roofvogeltelling

Zaterdag 29 januari hebben we mee gedaan aan de jaarlijkse roofvogeltelling van de NVWC. Dit was voor de kinderen een echte uitdaging, mee doen met de echte vogelaars! Om goed voorbereid te zijn hebben we eerst een hele zaterdagochtend (15 januari) besteed aan het herkennen van de meest voorkomende roofvogels in het gebied rond Culemborg. De torenvalk (TV), de buizerd (Bui) en de sperwer (Sp). Daniël Beuker en Annette van Berkel hadden een fantastische presentatie gemaakt, waarin ze de verschillende vogels lieten zien en horen en ze ons leerde hoe je op een kaartje dit snel en kort op kan schrijven. In vlucht, zittend op een paaltje of op de grond, de verschillen tussen mannetjes, vrouwtjes en juvenielen. Ook hebben we nog even goed geoeffend met de verrekijkers, want het valt

niet mee om daar doorheen te kijken. Toen was de dag grote dag daar, 's ochtends om 9 uur verzamelen op de Ketelvink waarna de verschillende groepjes op de fiets hun eigen gebied gingen doorkruisen. Elk groepje bestond uit vier kinderen en een vogelaar. We hadden het gebied ten oosten van Culemborg toegewezen gekregen. Het was gelukkig goed weer, hoewel sommige kinderen toch nog erg koude tenen hadden gekregen, ach ja een beetje afzien hoort erbij! Rond een uur of elf was elk groepje weer terug en konden we de punaises gaan prikken. Dit was erg spannend, welk groepje had de meeste roofvogels geteld? Het eindresultaat: 1 sperwer, 17 buizerds en 8 torenvalken! Maar dit was nog niet alles, we hadden ook nog een paar andere vogels en dieren geteld: 15 blauwe reigers en 22 eksters en 2 vossen en 4 hazen!

Bomen en takken

Zaterdag 5 maart stond in het teken van bomen. Met behulp van een leskist van het Steunpunt NME hadden we een leuke ochtend voorbereid met allerlei vragen en opdrachten. Elk kind mocht een boom of struik in de tuin van de Ketelvink uitkiezen en daar een label met zijn/haar naam aanhangen. Dit was echt fantastisch want die zaterdagochtend lag er een flink dik pak sneeuw! Maar ojee, ook lag er sneeuw op de vijver... Hanna had dat niet helemaal in de gaten... jammer dat we vergeten waren van deze actie een foto te maken! De hoogte en dikte van de bomen werden gemeten, er werd afdruk gemaakt van de bast, de bomen werden getekend en gefotografeerd van een afstandje. Daarna werd er van één tak nog dichtbij een foto gemaakt, wat later in het jaar nog een aantal keer herhaald zal worden, leuk om de foto's dan achter elkaar te plakken. Ook mocht iedereen van zijn eigen boom een tak afknippen en mee naar binnen nemen om daar de knoppen van dichtbij te bekijken en te determineren (dus de naam van de boom te vinden). Erachter komen wat de naam van de boom is, viel nog niet mee, dus verder in het jaar zullen we dit opnieuw proberen met behulp van de bladeren. Gelukkig hadden we nog tijd over voor een sneeuwballengevecht!

Reeën

Zaterdagochtend 19 maart was het wel erg vroeg verzamelen in de Ketelvink, kwart over 6! Maar toch waren de meeste kinderen er gewoon. Er meldden zich zelfs enkele ouders die ook graag mee wilden, helaas... Onder begeleiding van Daniël, Annette en JanDirk, gewapend met telescopen, vertrokken we op de fiets naar de Regulieren. Het begon net licht te worden dus het was erg leuk om door het slapende Culemborg te fietsen en de eerste vogels te horen fluiten. Bij de Regulieren aangekomen moesten we erg stil doen om de reeën niet te verjagen, oei, dat viel niet mee! Vrijwel gelijk nadat we het bruggetje over waren zagen we al drie reeën lopen, zij zagen ons ook en gingen er snel vandoor. Toen verder het pad af, het was erg modderig, de sloot liep op sommige stukken bijna over het pad heen. Dus het viel niet mee om daar droog doorheen te komen en dan ook nog je mond stil blijven houden... Maar uiteindelijk zagen we een hele grote groep reeën, ik geloof een stuk of elf.

*Monica Noordhuis
en Gerdt Greve*

De pinksterbloem bloeit niet met Pinksteren!

Waar komt die naam vandaan?

Het lijkt erg eenvoudig om de naam 'pinksterbloem' te verklaren. Die zal wel bloeien rond het pinksterweekend. Maar dat blijkt niet het geval. Hij bloeit namelijk veel eerder. De Nederlandse Flora zegt hierover: "Het hoogtepunt van de bloei valt eerder dan haar naam suggereert, meestal omstreeks eind april." Prima, dat weten we dan. En het klopt ook wel met het beeld van pinksterbloemen en oranjepijjes rond koninginnedag.

door Ellen Geleedst

Waar komt de naam dan wel vandaan? In ieder geval bloeit de bloem wel in het voorjaar, dus 'Pinksteren' klopt in ieder geval beter dan 'kerst'. Maar het loopt toch niet helemaal parallel. Aanwijzingen voor een verband tussen de kleur of de vorm en het christelijke pinksterfeest heb ik ook niet kunnen bedenken. In de kerk is de liturgische kleur van Pinksteren rood. De kleur roze wordt alleen gebruikt op de zondag in het midden van de veertigdagentijd (de periode voorafgaand aan Pasen). En dan alleen in de katholieke kerk; de protestantse kerken die met liturgische kleuren werken, kennen geen roze). En de vorm levert ook al geen verklaring op; de pinksterbloem is een kruisbloemige. Die zou je dan eerder associëren met kruis en opstanding (dus met Pasen) dan met Pinksteren. Dat feest heeft in de kerk het symbool van de duif (als symbool van de Heilige Geest). Nee, ook kerkelijk gezien komen we niet verder met de verklaring van de naam pinksterbloem.

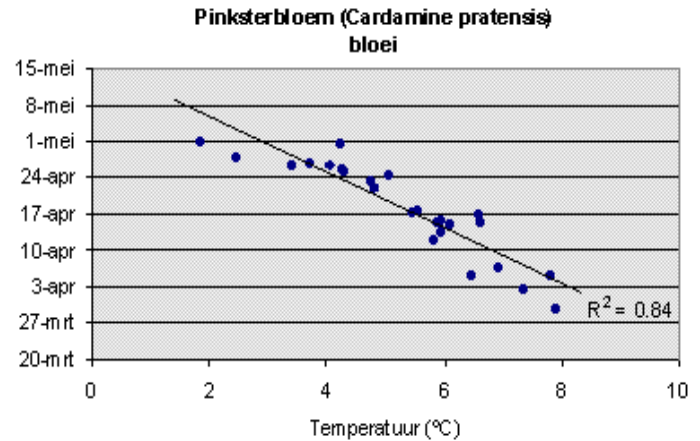
Natuurkalender.nl

Misschien zou het zo kunnen zijn, dat de pinksterbloem vroeger eerder bloeide? Ik ben bang dat ik geen gegevens heb om deze mening helemaal te staven. En dat dus de verklaring niet helemaal sluitend zal zijn. Maar we kunnen wel constateren dat de bloei aan het verschuiven is, naar vroeger in het jaar. Ik heb gegevens kunnen vinden op de internetpagina www.natuurkalender.nl; deze pagina is door Tim Pelsma genoemd op zijn lezing voor de NVWC in februari van dit jaar.

Het is een pagina van de landbouwuniversiteit van Wageningen, waar gegevens op te vinden zijn, maar waar mensen ook gegevens kwijt kunnen. Op welke datum vloog de eerste citroenvlinder dit jaar? Wanneer zag u de eerste grutto? Het eerst speenkruid, wanneer bloeide dat? En zo ook: de bloei van de pinksterbloem, wanneer was dat dit jaar? Op deze manier worden gegevens verzameld over de opwarming van de aarde en de gevolgen voor de natuur in onze omgeving.

Op deze site vond ik over de pinksterbloem het volgende:

In 2003 bloeide de pinksterbloem *Cardamine pratensis* niet zo veel later dan 2002, wat een vroeg jaar was: 5 april in 2003 en 30 maart in 2002 zijn de gemiddelde eerste bloeidata. In de periode 1947-1968 was de gemiddelde bloeidatum van de pinksterbloem nog 21 april, de afgelopen 3 jaar is dit gemiddeld 7 april. Dit is een vervroeging van zo'n 2 weken. Ook voor de pinksterbloem vinden we een verband tussen de temperatuur en het moment van bloei. (figuur 2).

Figuur 2: Bloei van pinksterbloem. De gemiddelde eerste bloeidatum is uitgezet tegen de gemiddelde temperatuur in de periode februari-april. De data omvatten de periode 1947-1968 en 2001-2003

bron: www.natuurkalender.nl

Hier zien we dan het verband tussen de temperatuur in het voorjaar en het bloeien van de pinksterbloem. Maar ook in de tekst vinden we de verschuiving naar begin april. Zoals gezegd, helemaal sluitend krijg ik de verklaring niet. Want ook rond 21 april, het gemiddelde over de periode 1947-1968, kan het geen Pinksteren zijn geweest. Maar wie weet, was de bloei daarvoor nog wel eerder.

Je hoort vaak, dat mensen niet weten wát Pinksteren nu eigenlijk is. Dat is altijd al lastig te verklaren geweest; veel minder toegankelijk dan bijvoorbeeld het kerstfeest. En de laatste decennia is het aantal mensen dat haarfijn uit kan leggen wat het pinksterfeest inhoudt natuurlijk alleen maar afgenomen. Maar misschien moeten we constateren dat mensen vroeger niet eens wisten wannéér het Pinksteren was. En door de advertenties van tuincentra, meubelboulevards en autoshow's zijn we daar tegenwoordig goed van op de hoogte. Misschien was vroeger toch niet alles beter...

pinksterbloem.

Oproep jubileum Hak-al

Beste lezer,

Zoals je ondertussen wel zult hebben gemerkt, bestaat de NVWC dit jaar dertig jaar. Op 5 maart jongstleden was in feite de heuglijke dag, maar we besteden er door het hele jaar aandacht aan. Een 'jubileumcommissie' heeft de taak op zich genomen een en ander vorm te geven: extra aandacht aan de verschillende excursies, ledenwerfactiviteiten, bijzondere lezingen, een bijzondere opzet voor de kraam bij verschillende gelegenheden in de stad en zo voorts.

Nu leek het die jubileumcommissie een goed idee om ook te proberen persoonlijke ervaringen uit het verleden, uit de oude doos dus, voor de toekomst te bewaren. Ter lering, maar in ieder geval ook ter vermaak. We stellen de leden, jullie dus, de vraag stellen om een klein stukje tekst te schrijven over hun eerste tijd bij de NVWC. Dus: de manier waarop je met de NVWC hebt kennism gemaakt, hoe het beviel in die eerste maanden van lidmaatschap, wat daarin zoal aan memorabels gebeurde enzovoorts, als het even kan ook vergezeld van een passende illustratie (foto's etc). In de jubileum-Hak-al, die in september verschijnt, zullen de stukjes dan verschijnen, om vervolgens voor het gehele nageslacht bewaard te blijven.

We zijn vooral benieuwd naar je reacties op vragen als:

- wanneer je bij de NVWC gekomen bent en hoe oud je toen was,
- hoe je ertoe kwam bij de NVWC te gaan
- waar de NVWC toen vooral mee bezig was
- hoe ze er toen uitzag en georganiseerd was
- wie er een grote rol in speelden
- wie anderszins opviel
- wat jij zoal in en met de NVWC deed
- wat er ondertussen in veranderd is en hoe je die veranderingen beoordeelt

Dus: pak je pen of toetsenbord en maak er wat van. Neem een lichtvoe-

tig en kleurig palet en schilder met woorden en anderszins wat moois, met anekdotes en illustraties (als die gescand moeten worden kan daar natuurlijk voor gezorgd worden: bel een van de nummers in het colofon). Een half A-viertje is genoeg, een heel A-viertje mag ook. En als je echt veel te vertellen hebt, ga gerust je gang. Je hoeft echt niet alle hierboven genoemde punten aan te stippen. Stuur je verhaal zo snel mogelijk naar de redactie van de Hak-al (redactie@nvwc.nl) of per post Dorpsstraat 24, 4111 KS Zoelmond) onder vermelding van 'Jubileum-Hak-al'. Je inspanningen zullen beloond worden met roem die eeuwig duurt, of wat korter als de Hak-al het zolang niet volhoudt.

(Voorbeeld)

NAAM: Louis van Oort
LEEFTIJD: 37
WOONPLAATS: Geldermalsen
LID SINDS: januari 1996

ACTIVITEITEN BINNEN DE NVWC:
Actief lid vogelwerkgroep; wat minder actief binnen insectenwerkgroep; eindredacteur Hak-al

Voordat ik lid werd, speelde ik al een tijdje met de gedachte me aan te sluiten bij een 'natuurclub'. Al sinds mijn jeugd ben ik namelijk meer dan gemiddeld geïnteresseerd in vogels. Ik bleef echter een beetje steken wat mijn kennis betreft en ik besepte: met alleen boekenwijsheid word je nooit een goede vogelaar. Je moet het veld in met kenners, die je op de zaken wijzen die essentieel zijn voor determinatie. Die kenners hoopte ik te vinden bij een natuurvereniging. Maar toen ik in 1995 in Geldermalsen kwam wonen (ik kom uit Enspijk), bleken we hier niet zo'n club te hebben. Nu kende ik de NVWC nog wel uit de tweede klas van de middelbare school. Een jaar lang (van 1982 tot 1983) trok ik destijds op met een klasgenoot die lid was van de club: Felix Schoenmakers. Hij nam me wel eens mee naar trektellingen in de Redichemse Waard en het had een haartje gescheeld of ik had dit jaar mijn 25-jarig lidmaatschap kunnen vieren. Felix vertrok het jaar daarna echter naar een andere school en ik verloor hem uit het oog. En daarmee ook de NVWC. Later hoorde ik uiteraard dat Felix al op 27-jarige leeftijd was overleden, hetgeen als een behoorlijke schok kwam. Door dat ene jaar wist ik dat ik als Geldermalsenaar in Culemborg moest zijn om me aan te sluiten bij

een club van natuurliefhebbers en dan met name de vogelaars onder hen. Via Vogelbescherming kreeg ik het nummer door van degene die de vogelwerkgroep coördineerde. Dat was Paul van Veen. Althans, zo stond hij nog geregistreerd. Paul had de fakkel echter inmiddels overgedragen aan Stijn Brand, die me aan de telefoon enthousiast verwelkomde en me meteen uitnodigde voor een ganzenexcursie naar de delta. Die excursie was meteen een memorabele. Het voor dat het kraakte, het had gesneeuwd en er stond een keiharde wind. Onder deze Siberische omstandigheden leidde Stijn ons echter langs grote groepen ganzen, tal van eenden en zwanen en liet ons nog veel meer moois zien. De kou interesseerde me op dat moment niets meer, want ik wist: dit is precies wat ik wil. Met andere vogelaars het veld in, lekker op zoek naar vogels. Later dat jaar liep ik met Joke Altenburg en Kars Veling de inventarisatie van de Lekdijk mee (vlak voor de dijkverzwaring), terwijl in het najaar natuurlijk het trektellen volgde. Ik werd meteen in de groep opgenomen en kon zodoende vanaf het begin lekker meedraaien. Mijn vogelkennis ging met de snelheid van een duikende slechtvalk vooruit. Wat wil je ook als je al in het eerste jaar ondergedompeld wordt in zo'n warm vogelaarsbad?

Al met al was de kennismaking met de NVWC op alle fronten positief te noemen. En in de jaren daarna werd mijn binding met de club alleen maar hechter.

In de 9,5 jaar dat ik nu lid ben, heb ik de club niet echt ingrijpend zien veranderen. Ik heb de indruk dat de NVWC een bijzondere club is, ook ten opzichte van andere natuurclubs in het land. Vrijwel alle werkgroepen herbergen een enorme concentratie kennis en daar wordt regelmatig iets goeds mee gedaan. Hoogtepunt wat dat betreft is voor mij de uitgave van het boekje 'Vlinderen tussen Lek en Linge', waar ik ook nog aan mocht meewerken. Dit boekje bleek enorm aan te slaan, ook bij totale leken, zoals ik zelf heb mogen ondervinden. Het geeft precies aan waar de NVWC goed in is: de bewoners van de streek meer bij de natuur betrekken.

Hopelijk blijft de NVWC zich manifesteren als een club die veel goed werk verricht voor natuur en milieu in de regio. Maar ook als een club waarin de leden zich thuis voelen en op een prettige manier hun hobby kunnen uitoefenen. Waar en wanneer ik kan, zal ik proberen mijn steentje daartoe bij te dragen.

Big Day: 22 uur vogels kijken

De Big-Day groep vooraf. Foto: Kars Veling

De vierde editie van de Big Day is de meest geslaagde tot nu toe. Tijdens deze vogelkijkmarathon van 22 uur tussen Culemborg, Buren en Beesd zagen en hoorden de deelnemers in totaal liefst 123 vogelsoorten. Daarmee werd het record uit 2003 met negen soorten verbeterd.

Aan deze editie van de Big Day namen vijf teams van twee personen deel, waaronder voor het eerst een vrouwenteam. Het was de bedoeling dat de teams zo veel mogelijk vogelsoorten waarnamen in het werkgebied van de NVWC (ongeveer 80 km² groot). Daar hadden zij de tijd voor van vrijdag 13 mei 19.00 uur tot zaterdag 14 mei 17.00.

Winnaars van de Gouden Snip -de trofee die bij deze marathon hoort- werden Arjan Brenkman en Louis van Oort die samen 108 soorten bijeenprokkelde. Dat was een evenaring van het record van Arjan en Bruce uit 2003. De tweede plaats ging naar Gerrit-Jan Klop en Jan-Dirk Kievit (102 soorten), terwijl de nummers drie, Job de Boer en Daniël Beuker, uitkwamen op 100 soorten. Vierde en vijfde werden respectievelijk Theo Boudewijn - Jan-Dirk Buizer (93) en Annette van Berkel - Yvonne Gasau (82).

Naast de vele soorten broedvogels uit het gebied zagen de verschillende teams ook enkele zeldzame tot zeer zeldzame soorten. Het team van de Daniël en Job zag bijvoorbeeld een zwarte wouw en een zwarte ooievaar. Met name deze laatste soort is spectaculair en zeer zeldzaam voor deze regio. Het team Klop-Kievit zag bovendien een visarend.

Met deze Big Day kreeg de NVWC overigens ook een steuntje in de rug. Voor het eerst werd het evenement namelijk gesponsord. Chris Harmsen van Brilmode in Culemborg trakteerde na afloop niet alleen alle deelnemers op Chinees, het bedrijf gaf ook voor iedere soort die de teams in totaal hadden waargenomen een euro aan de natuur- en vogelwacht. Bovendien ontvingen de deelnemers een zonnebril naar keus.

De ervaringen van de vijf teams liepen uiteraard nogal uiteen. Het was voor iedereen zwaar, maar elk team beleefde op zijn manier deze uitdaging. Ter illustratie het relaas van de winnaars Arjan Brenkman en Louis van Oort en de hekkensluiters, het allereerste vrouwenteam uit de geschiedenis van de Big Day: Annette van Berkel en Yvonne Gasau.

De 'relaxte' aanpak van het vrouwenteam

Na jaren waarin de Big Day alleen door mannenteams werd uitgevochten, is nu dan toch - door de deelname van het eerste vrouwenteam - bewezen dat vrouwen wel degelijk tot deze fysieke en mentale uitputtingsslag in staat zijn. Weliswaar kan de score nog niet tippen aan die van de mannen, maar dit verschijnsel is bij andere topsporten (marathons enzo) ook waargenomen. Over het algemeen lopen de vrouwen deze achterstand snel in, er staan ons dus nog spannende jaren te wachten!

door Yvonne Gasau

En dat terwijl Annette en ik hadden bedacht dat we het vooral niet fanatiek zouden aanpakken. In de (strikt geheime) tactische voorbesprekingen hadden we het zelfs over picknicks langs de Lek met witte wijn en andere heerlijkheden, terwijl de bijzondere soorten zich op een presenteerblaadje zouden aanbieden. Nou ja zo liep het dus niet helemaal...

Na een hectische start waarbij nog foto's werden gemaakt en snel de formaliteiten werden afgehandeld, ging het nog aardig rustig van start. We hadden besloten eerst de Plantage te doen in de verwachting daar al onze 'gewone soorten' te kunnen scoren. Helaas werkten niet alle gewone soorten mee, maar er konden toch al aardig wat kruisjes gezet worden, zeker toen we nog even bij de plasjes bij de Weidsteeg gingen kijken.

Tegen zonsondergang was het verzamelen bij de Regulieren: liefst drie teams liepen daar uiteindelijk achter elkaar aan, en we hadden niet eens allemaal dezelfde soorten daar gescoord. Dat lag natuúrlijk aan het materiaal, wij hadden het oude 'scoopje' van de NVWC mee, anders hadden we vanzelfsprekend nog wel meer gezien. En natuurlijk had bij navraag nog niemand iets bijzonders gezien, nee, nog niets, en verder was het ook maar een slap jaar, ja natuurlijk!

Halverwege besloten we de heren vooruit te laten lopen en eerst maar 'ns even thee te gaan drinken, wat heel gezellig was maar helaas geen nieuwe soorten opleverde, wel diverse muggenbeten. In het stikgedonker struikelden we daarna terug naar de uitgang, onderweg nog een sprinkhaanzanger en een paar modderschoenen scorend. We dachten daarna voor bedtijd nog wel even bosuil en ransuil te kunnen horen, maar de ransuil zei helaas een uur lang helemaal niks.

Stervenskoud

Het was nu tijd voor een korte onderbreking: half 12 in bed en half 5 weer op, en dat is dan de relaxte aanpak! Bovendien was het die ochtend stervenskoud en wij hadden bedacht dat we eerst de Baarsemwaard zouden doen, in die koude wind... hoezo dit is leuk??? Gelukkig was er veel te zien, mooie oeverlooptjes, kluten, een heel fraai

Big-Day

rietzangertje dat speciaal voor ons boven in een rietpluim ging zitten zingen, en daarna nog gele kwikken, patrijzen en bosrietzanger in de Goilberdingerwaard, mooie soorten. Dat daarna de blauwborst zich niet liet zien was wat minder, maar de ochtend was toch heel bevredigend, vooral toen het niet meer zo koud was (een stevige kop koffie hielp overigens ook).

In de Steenwaard nog een paar soorten opgepikt, waaronder een roodborsttapuit-op-afroep, en daarna was het tijd voor lunch en siësta - ik kon geen vogel meer zien tegen die tijd. Tegen tweeën hebben we nog een relaxed rondje gemaakt langs EVA-Lanxmeer, de Regulieren en de Zump, waarbij in de Regulieren een paar spannende roofvogels rondvlogen die wij niet, en Daniël en Job wél geïdentificeerd hadden: zwarte wouw! Daarna hadden we nog wel een hele mooie boomvalk gelukkig en een stormmeeuw (we zaten nog wat krap met onze meeuwensoorten).

Sterke verhalen

Inmiddels waren we zo relaxed bezig dat we nog haast te laat kwamen voor de deadline van 5 uur bij Daniël, waar de spanning en het stof met koele biertjes werden weggespoeld en de sterke verhalen loskwamen.

Als ik het goed onthouden heb had één team toch minstens 150 kilometer gefietst met een leuke band op een fiets die alleen in de derde versnelling kon, en was een ander team sloten doorwaad, prikkeldraad overgeklommen en boze boswachters ontlopen, onderwijl maar steeds de ene na de andere bijzondere soort waarnemend. Tja daar konden wij met onze eerste Big Day natuurlijk niet tegenop... Wacht maar tot volgend jaar, ik ben al in training en dan worden het er zeker 86!

De dag waarop alles klopte

Al een week van tevoren was ik er onrustig van en naar later bleek mijn teamgenoot ook. Arjan en ik hadden beiden prachtige herinneringen aan voorgaande Big Days en daarom hadden we er meer dan ooit zin in. Deze editie viel in een voor ons beiden drukke periode, zodat dit de perfecte ontsnapping bood aan de dagelijkse maatschappijseur. Bovendien is zo'n Big Day sowieso een geweldige enerverende gebeurtenis voor iedere vogelaar: fanatiek of relaxed.

door Louis van Oort

Het was de eerste keer dat Arjan en ik een team vormden. Normaal gesproken is Paul van Veen mijn Big Day-partner, maar die moest zonodig vlak voor de Big Day trouwen en op huwelijksreis (hoe kun je zoiets plannen voor zo'n belangrijke dag??). Ook Arjans teamgenoot Stijn Brand was niet beschikbaar (ergens verdwaald in de Bush-Bush), zodat we min of meer tot elkaar veroordeeld waren. Nu was dat voor Arjan geen probleem, omdat hij de tweede Big Day ook al met een ander (Bruce Collé) had gedaan én gewonnen. Vreemdgaan doet Arjan dus moeiteeloos.

Voor mij was het echter de grote vraag of ik wel bestand zou zijn tegen het enorme karaktersverschil tussen Paul en Arjan. Oftewel: zou ik traploos kunnen overschakelen van kalm maar scherp vogelen naar opgefokt maar scherp vogelen? Het bleek te kunnen, al hadden we beiden een uurtje of wat nodig om goed op elkaar afgestemd te raken. Ik een trapje erbij, Arjan een scheutje minder. Maar toen we eenmaal getuned waren, was er geen houden meer aan. Hoewel... eerst moesten we af zien te komen van de belangeloos beschikbaar gestelde paraplu's van sponsor Chris Harmsen (Brilmode). Hoezeer wij het gebaar ook waardeerden, die twee plu's waren als een molensteen om onze nek, omdat ze iedere keer uit de fietstassen dreigden te glijden. En precies op het moment dat we besloten dat we ze eruit zouden gooien, waren ze ineens als bij toverslag verdwenen. Doodzonde, maar zoals Herr Bastiaanse, mijn leraar Duits op het KWC ooit zei toen bleek dat ik een boek van Goethe in het Nederlands had gelezen: "Mann kann nicht alles haben."

Raggen

Overigens waren we op dat moment al een uurtje aan het raggen. Uiteraard ga ik hier niet onze tactiek verklappen (we willen de komende jaren ook winnen) maar iedere weldenkende vogelaar weet dat je op vrijdagavond in ieder geval

Alles gaat probleemloos mee op de fiets. Foto: Kars Veling

bij de Steenwaard moet zijn geweest. Dat bleek ook, want binnen no time hadden we alle zwaluwen en meeuwen opgerold en konden we de nodige steltlopers (bosruiter) en eenden (smient) aftikken. Hier hadden we ook meteen onze

eerste bonussoort: een kwartel, die slechts een paar keer riep en waarvan we hoopten dat 'ie verder zijn kop zou houden.

Weer terug aan de zuidkant van de Lek pikten we in de Goilberdingen-waard naast de te verwachten soorten nog wat meevallertjes op: een kemp-haan, een boompieper en een roodborsttapuit, waarvan we dachten dat die dit jaar niet in die hoek zat.

Al die tijd zaten we ook te azen op wulpen, die we tegen de schemer toch ergens in de uiterwaarden verwachten om te gaan slapen. Toen het al danig deemsterde -om eens een zwerfterm te gebruiken- zag ik in een flits een grote groep wulpen aan de overkant van de Lek in de Steenwaard landen. "Kijk, daar heb je de wulpen", zei ik blijkbaar iets te onderkoeld.

"Arjan kreeg althans niet echt de kans ze op te pikken voordat ze achter de dijk landden." Op dat moment liepen onze 'snelheden' toch weer even a-synchroon en dat was niet handig, omdat we daardoor een soort dreigden te missen. "Stijn zou hebben geroepen WULP!!!!!!!!!!", legde een licht geagiteerde Arjan uit. Ik kon er slechts tegenin brengen dat ik niet had verwacht dat hij een groep van vijftig wulpen zou missen. Gelukkig vloog de groep een minuut later toch nog een keer op, zodat we wulp konden afvinken. Het was de enige keer dat we de soort te zien zouden krijgen, dus we waren er zeer mee in onze nopjes. Als er al sprake was geweest van irritatie was deze nu helemaal weg en met frisse moed gingen we de nacht en dus de nachtvogels tegemoet, om te beginnen de uilen.

Uilen

Onze voorbereiding op deze Big Day was slechter dan ooit geweest. Normaal gesproken kammen de teams in de aanloop naar de grote dag het werkgebied stevig uit op leuke soorten, zodat ze weten waar ze op het moment suprême moeten zijn. Bij ons was het daar door eerder genoemde drukte amper van gekomen. Alleen wat de uilen betreft, was er wel het nodige voorwerk verricht en dat betaalde zich uit. Lastigste klant is altijd de ransuil en Arjan had enkele dagen ervoor een mannetje zeer zacht horen roepen. We reden om 22.00 uur dan ook naar deze plek toe om al enkele minuten later met een vinkje extra op de lijst richting bos- en steenuil te vertrekken.

Ook de steenuil liet niet lang op zich wachten, waarna we in de Plantage full house hadden met roepende jonge bosuilen. Al om 22.45 uur hadden we alle uilen binnen -van kerkuil kenden

we geen nestplaats- zodat we zelfs nog even tijd hadden voor een ritje richting Kerswerf voor waterral. We dachten aanvankelijk dat we er één hoorden daar, maar dat bleek toch echt een jonge ransuil te zijn. Niet getreurd, die zouden we morgen nog wel meepikken in de Regulieren. Om 23.00 uur reden we op huis aan voor een korte nachtrust. Maar eerst makten we nog even de balans op. In die eerste 3,5 uur van de Big Day hadden al 79 soorten te pakken en dat leek ons lang niet gek. Enige misers waren eigenlijk de rietzanger en blauwborst die in de Baarsemwaard zaten, maar die hun kop hielden toen wij daar vertoefden. Rond 23.15 uur lag ik in mijn bed, nadat ik tevreden geconstateerd had dat Lineke voor de volgende dag brood met gebakken ei voor me had gemaakt en wel een stapel van Oud-Testamentische proprieties.

Anderhalf uur slaap

Afspraak was dat we om 4 uur weer volle kracht ertegenaan zouden gaan. In dat uur voor zonsopkomst zouden we nog kans hebben op ralachtigen als waterral en porseleinhoen. Feitelijk had ik dus de mogelijkheid om 4,5 uur slaap mee te pakken. De adrenaline stroomde echter blijkbaar nog zo hard door mijn aderen, dat de slaap maar niet wilde komen. Uiteindelijk bleef ik op zo'n anderhalf uur steken. Dat beloofde wat voor die zaterdag, die alleen al door de wind (windkracht 5 noord-oost) loodzwaar dreigde te worden.

Toch voelde ik me tamelijk fris toen ik Arjan ging ophalen op het Chopinplein. Die Big Day maakt -en dat meen ik serieus- onvermoede krachten in je los. Je beleeft de dag als in een roes en het kost vreemd genoeg geen enkele moeite al die tijd scherp te blijven. Je hebt immers steeds een nieuw doel -een nieuwe soort- voor ogen.

Het doel op deze vroege zaterdagmorgen de 14^e mei was zo snel mogelijk de grens van 100 soorten te halen. Daartoe fietsten we snel naar de Regulieren waar in de weken daarvoor volop porseleinhoenders en af en toe ook een waterral hadden zitten roepen. Het weer zat deels mee en deels tegen. Op enkele wolken na was de lucht helder, maar het waaide harder dan ons lief was, niet bepaald gunstig voor zang- en roepactiviteiten van vogels dus. En dat merkten we al snel, want hoe we ook zochten, luisterden en imiteerden: de rallen lieten verstek gaan. Het eerste uur ging dan ook voorbij zonder ook maar één nieuwe soort.

Het was de roodborst die bij de

ingang aan de Zeedijk zat te zingen die ons eindelijk over de grens van 80 hielp. Op dit punt hadden we te maken met onze enige inzinking. We hadden het gevoel dat het totaal niet goed ging. "Dit is mijn slechtste Big Day ooit. Vorig jaar zaten we om 6 uur al op 95 soorten", sprak Arjan vertwijfeld. We hadden dringend wat nieuwe soorten nodig, dat was wel duidelijk.

Rode bosuil

Na een kort bezoekje aan de Hennisdijk-kant van de Regulieren, die onder meer koekoek en een schitterende rode bosuil (alleen gezien door Arjan) opleverde, gingen we de Regulieren eens bekijken bij het eerste fatsoenlijke daglicht. Dat leverde meteen een totaal onverwachte soort op: in het enige weilandje waar nog een beetje water stond, bleek een zwarte stern te hebben overnacht. Over bonussoort gesproken... Echt geweldig vonden we dit en eindelijk herwonnen we iets van ons zelfvertrouwen.

Tijd voor een rondje Beesdse veld. Na een vergeefse zoektocht naar nachtegaal bij het voormalig OVB-terrein, waar we wél een spotvogel oppikten, gingen we op zoek naar kleine bonte specht en wielewaal. Nu bleek de laatste soort nergens te vinden (ook niet door de andere teams) maar hadden we wel geluk met de kleine bonte specht. Op de enige plaats waar we de soort vermoedden, vonden we inderdaad een prachtig roffellend mannetje. Dit werd naar later zou blijken een van onze 'bloksoorten', omdat geen enkel ander team dit prachtige spechtje waar zou nemen. Ook vonden we in deze contreien tot onze stomme verbazing een rietgans; een soort die normaal gesproken al lang in noordelijker streken zou moeten verblijven.

Inmiddels hadden we ook sperwer

Rode bosuil. Foto: www.roofvogels.org

te pakken -een soort die vorig jaar door niemand werd gezien. Zodoende hadden we nu het gevoel dat we echt goed op stoom kwamen. Dat gevoel werd nog eens versterkt toen we bij de Beusichemse Broeksteeg totaal onverwacht een fantastisch mannetje wespendif laag over zagen vliegen. Bovendien vonden we hier ook onze eerste (en naar zou blijken ook laatste) blauwborst.

Alle remmen gingen los bij ons derde bezoek aan de Regulieren. Arjan pikte een steltloper op die probeerde te landen en die tot onze prettige verbijstering een zilverplevier bleek te zijn. Deze kustvogel wordt nog wel eens in de Lek-uiteerwaarden gezien, maar voor de Regulieren was dit al net zo'n onverwachte soort als de zwarte stern. Het gaf ook aan wat een geweldig gebied de Regulieren dit voorjaar was. Het Geldersch Landschap laat tegenwoordig schoon grondwater opwellen in het gebied en laat dat tot ver in mei staan. Het levert een waar vogel-eldorado op, waar iedereen ook tijdens de Big Day van profiteerde.

Nummer 100

De zilverplevier was nummer 98, dus we roken de magische grens. Niet veel later was die barrière geslecht. Eerst vonden we drie noordse kwikstaarten, waarna eindelijk de lang verbeide (zwerkwoord!) bruine kiekendief zich aan de einder toonde. Het was onze nummer 100 en het was pas 9.30! Het record van Stijn en Arjan stond op 100 soorten om 11 uur zaterdagochtend. Ineens waren we dus aan de beste Big Day ooit bezig. Nog 7,5 uur over om het record van 108 eens flink te verbeteren. Vooraf hadden we -net als de andere teams- een voorspelling moeten doen over het winnende totaal. Wij hadden ingezet op 111 soorten, zodat dat ons einddoel was. Het betekende ook dat er urenlang afzien in het vat zat: onze al geteisterde achterwerken zouden nog een complete werkdag fietsen bij

windkracht 5 moeten doorstaan, terwijl de frequentie van nieuwe soorten tot onder de één per uur zou zakken. Eerst ging het nog wel. De zwarte roodstaart was snel gevonden op het industrieterrein en daarna volgden kneu en -dikke meevaller- tapuit, aan de randen van datzelfde industrieterrein. Onder het genot van een half bruin met gebakken ei, een pak Twix en inmiddels lauwe koffie telden we de lijst nog eens goed na. Bleek dat we al op 104 zaten. En het was nog altijd pas 10.45 uur. Dit ging een verschrikkelijk retesupervetcoolemegarecord worden (jawel, de jeugdgroepleden moeten ook bij de les blijven)!

Zwoegpartij

Ons enthousiasme kende geen grenzen, maar werd wel op de proef gesteld. Ik had inmiddels het versnellingsapparaat van de van Kars Veling geleende fiets gemold, zodat deze permanent in de zwaarste versnelling stond. Ik kan u melden: dat was geen pretje. Ieder heuveltje werd zo een zwoegpartij. Onafhankelijke waarnemers die het verschil in fietsen zagen tussen Arjan en mij toonden (achteraf) diep medelijden. Er waren peuters op driewielers die me fluitend voorbij reden. Maar goed, geen tijd voor gewee klaag, tijd voor nieuwe soorten. Te beginnen met de rietzanger van de Baarsemwaard, die we na enig aandringen nu wél zover kregen te gaan zingen. Vervolgens op pas richting de Plantage voor de traditioneel lastige zoektocht naar de boomklever. Deze keer was het gelukkig maar een half uur werk. We werden zelfs beloond met de vondst van het nest. Het ging nog altijd crescendo, de teller stond op 106. We hoopten vervolgens tevergeefs nummer 107 op te pikken bij de afgraving in de Redichemse Waard. Maar de zomertortel liet zich horen noch zien. Dan maar richting Kerswerf, waarna we de noordkant van de Lek zouden scannen. Bij de Veerweg viel mijn oog ineens op een vogel ter grootte

De (latere) winnaars. Foto: Kars Veling

van een tortelduif. Zou het een zomer-tortel zijn? Totdat het dier vlak boven me vloog. Tegelijk met de al iets verder doorgereden Arjan schreeuwde ik: smelleken! Huppekee, zo laat tijdens de Big Day nog zo'n bonus deed ons hart opspringen. We hadden nog dik drie uur om het record te evenaren. En met braamsluiper nog achter de hand, kon dat domweg niet missen. We hadden er echter niet op gerekend dat aan de noordkant van de Lek helemaal niets nieuws voor ons te vinden was. Ook niet in de Steenwaard, die we bereikten na een verschrikkelijke tocht van 5 kilometer (mijn arme billen) tegen de wind in.

accent ons aansprak. "Daor zit'ie hor! Daor mot je weze." Enthousiast vroegen we de man waarover hij het had, waarna hij antwoordde. "Ut ijsvogel-tie! Ik het um al een paor keer onder de brug door zien vliegen. Maaan maaan maaan, waaaaat een schitterend beessie." Onder dankzegging voor de tip liepen we toch maar snel door. Helaas zat er verder niets meer in de waard dat ons van dienst kon zijn. Het devies was met nog een uurtje te gaan dus: voor de laatste keer de fiets op voor een tochtje naar de binnenstad, waar we nog een drietal mogelijke plaatsen voor braamsluiper wisten.

begint het aftasten en afwachten. Langzaam vormt zich een beeld van wie goed gescoord hebben en wie minder. De stemming is ondanks deze spanning echter meer dan uitgelaten, hetgeen ook te maken zal hebben met het bier dat op zulke vermoeide lichamen een instant-uitwerking heeft. Arjan en ik hadden al snel door dat de concurrentie zou komen van Daniël en Job, die de Big Day perfect georganiseerd hadden, en debutanten Gerrit-Jan en Jan-Dirk. Uiteindelijk bleken we beide teams echter ruimschoots gekLOPt te hebben, zodat we nog één keer onze oerdans konden uitvoeren; gelukkig voor alle aanwezigen deze keer verbaal.

Onze beloning volgde in de vorm van een leuk gebaar van sponsor Chris, die voor ons beiden een zonnebril naar keuze beschikbaar stelde. Daarnaast zou hij voor iedere soort die de teams bij elkaar hadden gezien (123!) een euro aan de NVWC doneren. Het belangrijkste was echter dat hij een copieuze Chinese maaltijd had gehaald waar we op aanvielen als uitgehongerde buffels. Het maakte deze geweldige Big Day compleet. Oh nee, dat was voorbehouden aan de braamsluiper die daarna nog begon te zingen in de tuin van de familie Beuker...

De winnaars; Arjan en Louis met hun brillenprijs. Foto: Kars Veling

Wilde oerdans

Met nog ruim een uur te gaan togen we toch nog een keer richting de Goilberdingenwaard. Rond 15.45 liepen we achter het eerste fort. Ineens hoorde we de kenmerkende roep van de ijsvogel, die een milliseconde later over het water langs scheerde. IJSVOGEL!!! weerklonk het door de uiterwaarden. En wel zo hard dat er bepaalde eenden bij de grote plas van Hagestein moeten zijn geschrokken. Achteraf waren we blij dat er verder niemand in de buurt liep, want de wilde oerdans die we hierna uitvoerden had zomaar een zaak voor de afdeling zedenmisdrijven kunnen worden. Nog naderbij liepen we door in de hoop het zojuist geëvenaarde record meteen maar te verbeteren. Honderd meter verderop kwamen we een stel van middelbare leeftijd tegen, waarvan de man met een zwaar Utrechts

Maar net als ik vorig jaar met Paul had meegemaakt deed deze blueberry sneaker, zoals Arjan hem noemde, zijn naam eer aan. Hij moest ergens rond-sneaken, maar niet hoor- of zichtbaar voor ons. Uiteindelijk gaven we ons dan ook maar gewonnen, want we moesten wel zorgen dat we om 17.00 bij het huis van Daniel Beuker zouden zijn, waar de eindafrekening zou plaatsvinden.

Iedereen geklopt

Deze afterparty is misschien nog wel het leukste onderdeel van de gehele Big Day. De uitgeputte of nog relatief frisse teams druppelen binnen en beginnen haast vanuit stilstand tegen elkaar op te bieden met sterke verhalen en mooie soorten die ze gezien. Ondertussen gaat de jury -in dit geval Ingrid, Jouke en Kars- aan de slag met de formulieren van de teams en

De resultaten

Naam van de vogel	Genoteerd door team
AALSCHOLVER	c,d,e,f,g
BERGEEND	c,d,e,f,g
BLAUWBORST	f,g,h
BLAUWE REIGER	c,d,e,f,g
BOERENZWALUW	c,d,e,f,g
BONTBEKPLEVIER	f
BOOMKLEVER	c,d,e,f,g
BOOMKRUIPER	c,d,e,f,g
BOOMPIEPER	d,f,g
BOOMVALK	c,e,f,g
BOSRIETZANGER	c,d,e,f,g
BOSRUITER	d,e,g
BOSUIL	c,e,f,g
BRAAMSLUIPER	f
BRANDGANS	c,d,e,f,g
BRUINE KIEKENDIEF	d,e,f,g
BUIZERD	c,d,e,f,g
CANADESE GANS	c,d,e,f
DODAARS	f
EKSTER	c,d,e,f,g
FAZANT	c,d,e,f,g
FITIS	c,d,e,f,g
FUUT	c,d,e,f,g
GELE KWIKSTAART	c,d,e,f,g
GIERZWALUW	c,d,e,f,g
GOUDHAANTJE	f
GRASMUS	c,d,e,f,g
GRASPIEPER	c,d,e,f,g
GRAUWE GANS	c,d,e,f,g
GRAUWE Vliegenvanger	d,e,g
GROENE SPECHT	c,d,e,f,g
GROENLING	c,d,e,f,g
GROENPOOTRUITER	c,d,e,f,g
GROTE BONTE SPECHT	c,d,e,f,g
GROTE LIJSTER	d,e,f,g
GROTE MANTELMEEUW	d,e,g
GRUTTO	c,d,e,f,g
HAVIK	e,g
HEGGEMUS	c,d,e,f,g
HOLENDUIF	c,d,e,f,g
HOUTDUIF	c,d,e,f,g
HUISMUS	c,d,e,f,g
HUISZWALUW	c,d,e,f,g
IJSVOGEL	c,d,f,g
INDISCHE GANS	c,d,e,f,g
KAUW	c,d,e,f,g
KEMPHAAN	d,g
KIEVIT	c,d,e,f,g
KLEINE BONTE SPECHT	g
KLEINE KAREKIET	c,d,e,g

Naam van de vogel	Genoteerd door team
KLEINE MANTELMEEUW	c,d,e,f,g
KLEINE PLEVIER	c,d,e,f,g
KLUUT	c,d,e,f,g
KNEU	c,d,e,f,g
KNOBBELZWAAN	c,d,e,f,g
KOEKOEK	c,d,e,f,g
KOKMEEUW	d,e,f,g
KOLGANS	c,d,f,g
KOOLMEES	c,d,e,f,g
KRAKEEND	c,d,e,f,g
KUIFEEND	c,d,e,f,g
KWARTEL	g
MATKOP	d,e,f,g
MEERKOET	c,d,e,f,g
MEREL	c,d,e,f,g
NIJLGANS	c,d,e,f,g
NOORDSE GELE KWIKSTAART	e,g
OEVERLOPER	c,d,e,f,g
OEVERPIEPER	
OEVERZWALUW	c,d,e,f,g
OOIEVAAR	c,d,e,f,g
PATRIJS	c,d,e,f,g
PIMPELMEES	c,d,e,f,g
PUTTER	c,d,e,f,g
RANSUIL	g
RIETGANS	f,g
RIETGORS	c,d,e,f,g
RIETZANGER	c,d,f,g
RINGMUS	d,e,f,g
ROEK	c,d,e,f,g
ROODBORST	c,d,e,f,g
ROODBORSTTAPUIT	c,e,f,g
ROUWKWIKSTAART	d,e,f
SCHOLEKSTER	c,d,e,f,g
SLOBEEND	c,d,e,f,g
SMELLEKEN	g
SMIENT	d,e,f,g
SPERWER	d,e,f,g
SPOTVOGEL	d,e,g
SPREEUW	c,d,e,f,g
SPRINKHAANRIETZANGER	c,d,f,g
STAARTMEES	d,e,f,g
STEENUIL	c,d,e,f,g
STORMMEEUW	c,e,f,g
TAPUIT	e,f,g
TJIFTJAF	c,d,e,f,g
TORENVALK	c,d,e,f,g
TORTEL DUIF	e
TUINFLUITER	c,e,g,h

Naam van de vogel	Genoteerd door team
TURELUUR	c,d,e,f,g
TURKSE TORTEL	c,d,e,f,g
VELDLEEUWERIK	e,f,g
VINK	c,d,e,f,g
VISAREND	f
VISDIEF	c,d,e,f,g
VLAAMSE GAAI	c,d,e,f,g
WATERHOEN	c,d,e,f,g
WATERRAL	c,f
WESPENDIEF	e,g
WILDE EEND	c,d,e,f,g
WINTERKONING	c,d,e,f,g
WINTERTALING	d
WITTE KWIKSTAART	c,d,e,f,g
WULP	c,e,f,g
ZANGLIJSTER	c,d,e,f,g
ZILVERMEEUW	c,d,e,f,g
ZILVERPLEVIER	g
ZOMERTALING	c,d,e,f,g
ZWARTE KRAAI	c,d,e,f,g
ZWARTE OOIEVAAR	e
ZWARTE ROODSTAART	d,e,g
ZWARTE RUITER	f
ZWARTE STERN	e,f,g
ZWARTE WOUW	e
ZWARTKOP	c,d,e,f,g

Leeswijzer

De letter(s) staan voor de navolgende teams, zodat u zelf kan zien hoe uw favoriete team gescoord heeft.

- b Annette & Yvonne
- c Jan Dirk (B) & Theo
- d Daniël & Job
- e Gerrit Jan & Jan Dirk (K)
- g Louis & Arjan

Van het bestuur

Deze keer een korte editie van de rubriek 'Van het bestuur', geheel gewijd aan bibliotheekzaken.

Bibliotheek

In het afgelopen coördinatoren/kernledenoverleg heeft Jaaike Bosma de stand van zaken in de bibliotheek toegelicht. Alle boeken zijn in de computer met een sisocode ingevoerd en voor uitleen geschikt gemaakt. Het gaat nu nog om de controle van het boekenbestand en wat er in de computer is ingevoerd. Na de vakantie zal het zeker mogelijk zijn om boeken te lenen. Meer informatie over uitleentermijn, mogelijkheden om een boek te lenen en terug te brengen geven we in een volgende uitgave van de Hak-al.

Nieuwe boeken/rapporten

Intussen zijn we door een van de leden verrijkt met de vier delen van de Nederlandse Oecologische Flora en hun relaties. Daarvoor onze hartelijke dank!

Van Vogelbescherming het rapport ontvangen met de titel 'Gedragscode zorgvuldig bosbeheer'.

(advertentie)

De redactie is op zoek naar twee enthousiaste personen
die het team willen versterken.
Zij is op zoek naar:

Lay-out medewerker website

Voor de website wordt een vrijwilliger gevraagd die aangeleverde teksten kan opmaken voor de website. De nieuwe webbeheerder kan ze dan sneller op de site plaatsen. Een goede lay-out vergroot de leesbaarheid. Op dit moment wordt veel tijd besteed om gegevens over gebieden rond Culemborg, met als eerste de Regulieren, op de site te plaatsen. Vanuit de NVWC-site is het mogelijk naar andere relevante sites door te linken.

Contentmanager website

Oproep voor vrijwilliger met ervaring met redactiewerk en de computer. Binnen de Hak-al redactie is een nieuwe medewerker nodig die zich richt op de kopij voor de website. Deze kopij dient regelmatig vernieuwd te worden en volgend aan wat binnen de vereniging aan activiteiten plaats heeft. De webbeheerder zet de kopij op de site. De contentmanager doet de werkzaamheden in overleg met bestuur en redactie.

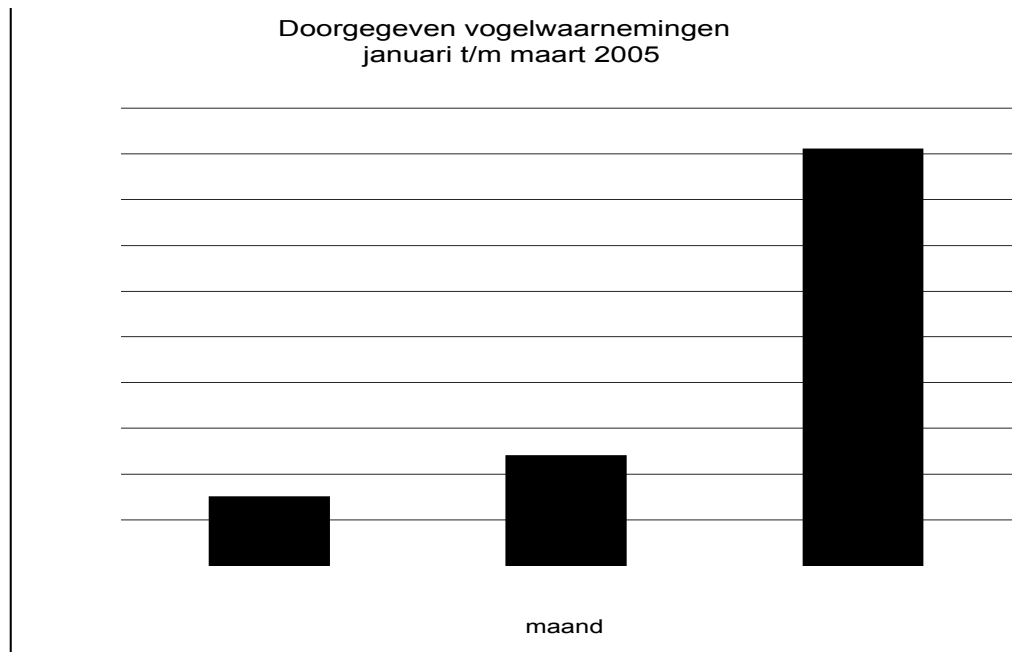
Reacties kunnen worden gestuurd naar het bestuur,
ter attentie van Gonda Baard (*secretaris*). Telefoon: 0345 - 52 13 94.
e-mailadres: bestuur@nvwc.nl

Waarnemingen van 1 januari tot 1 april 2005

Vogels in en om Culemborg

Terug van weggeweest. Dat geldt voor onze broedvogels die inmiddels op hun honk zijn teruggekeerd. Het geldt ook voor deze vogelrubriek.

Dank aan de degenen die hun waarnemingen doorgaven via onze website: www.nvwc.nl - trefwoord: waarnemingen. Dankzij jullie kan deze rubriek worden gevuld.

De opgaande lijn van de waarnemingen in januari t/m maart vraagt om een goede voortzetting in de rest van 2005! De Big Day van de vogelwerkgroep, een 22 uren vogelkijkwedstrijd, die gehouden is op 14/15 mei jl. heeft andermaal aangetoond dat je:

- in een ruime dag relaxt vogelen meer dan 80 vogelsoorten in het werkgebied kan waarnemen;
- kans hebt op meer dan 120 (!) vogelsoorten wanneer je fanatiek alle goede plekjes afzoekt.

Met vriendelijke vogelgroet,

Jouke Altenburg

Januari 2005

Aantal ingeleverde waarnemingen: 15

Waarneming van de maand januari - nr. 1

kerkuil

12 januari - Theo de Jong – spoorbrug

22 januari – Jan Dirk Kievit – Eva Lanxmeer

De kerkuil wordt in de Culemborgse vogellijst van 2002 beschreven als een voormalige broedvogel en jaargast in klein aantal. Het aantal waarnemingen van kerkuilen nam in 2004 toe en in 2005 lijkt deze trend zich voort te zetten. De uilen worden niet alleen levend aangetroffen. Peter Kaan raapte er al eens een van zijn oprit langs de Goilberdingerdijk en Peter van Horssen vond een verkeersslachtoffer bij de Regulieren.

De gemelde waarnemingen zijn des te leuker wanneer je je realiseert dat vanaf 1 februari waarnemingen indicatief zijn voor een geldig broedterritorium.

Waar de kerkuilen in ons werkgebied hun honk hebben is niet bekend. Even ten zuiden van ons werkgebied is wel een broedstek bekend.

Waarneming van de maand januari – nr 2

roodhalsgans

10 januari 2005

Beusichemse waard

Daniël Beuker

Roodhalsganzen zijn zeldzaamheden voor het Culemborgse werkgebied. Er staan twee eerdere waarnemingen in het Culemborgse archief: 1 januari 1999 in de Steenwaard en 6 januari 2001 ook in de Steenwaard. Volgens de AVN-2 overwinterden er tussen 1994-1998 in januari gemiddeld 12 roodhalsganzen in Nederland. De beste plekken om een roodhalsgans (van oktober tm maart) te zien zijn de Zeeuwse Delta (m.n. Goeree), Zuidwest-Friesland en het Lauwersmeergebied. Roodhalsganzen broeden op de Russische toendra. De populatie van ca. 80.000 exemplaren (schatting eind jaren '90) overwintert voornamelijk in Roemenië en Bulgarije bij de Zwarte Zee.

Waarneming van de maand januari – nr 3 mogelijke fitis 29 januari 2005 Eva-Lanxmeer Jan-Dirk Kievit en Gerrit-Jan Klop

Fitissen horen bij de meest verbreide broedvogelsoorten van Nederland. Deze kleine zangvogelsoort overwintert in tropisch Afrika en trekt daarheen via Spanje. Vanaf de laatste week van maart tot in oktober is de fitis in Nederland waar te nemen. Dat zijn niet alleen onze broedvogels maar ook doortrekkers van/naar Scandinavië. Er zijn slechts enkele november-waarnemingen bekend (AVN-2). Dit beeld maakt de melding van Jan Dirk Kievit en Gerrit Jan Klop zeer opmerkelijk en wellicht van landelijk belang. Zij hebben de gelige 'tjiftjaf' met lichte poten tweemaal gezien. Van de tjiftjaf is bekend dat deze de laatste decennia meer en meer in Nederland overwintert en dat er een significante vervroeging in de aankomstdatum is opgetreden. Bij de fitis is dit effect niet opgetreden.

Overige januariwaarnemingen

Daniël Beuker zag een **brilduiker** op 10 januari in de Steenwaard. Ook zag hij daar twee **haviken** vliegen. In de Beusichemse waard zag Daniël 75 **grauwe ganzen** en hetzelfde aantal **kolganzen**. Hij had een echte ganzendag want naast de genomineerde roodhalsgans zag hij ook nog een **rotgans**. Dit was de 9^e waarneming ooit sinds 1975. Op 9 januari zag Jan-Dirk Kievit een **blauwe kiekendief** bij de Dwarsteeg. Een mooie waarneming van deze roofvogel die de status heeft van 'onregelmatige wintergast en doortrekker in klein aantal'. Harry van Haarlem zag op de 31^e een **groene specht** aan de Hondsdijk. Eric Schuurman zag een **witkopstaartmees** aan de Beusichemse dijk. Daarmee overschrijdt het totaal aantal waarnemingen van deze ondersoort de tien sinds 1975. Job de Boer zag op 29 januari een **houtsnip** over de Julianalaan vliegen. Een voorbode van vier opmerkelijke waarnemingen....(zie maart).

Waarneming van de maand februari Aantal ingeleverde waarnemingen: 24

Roodborst, 's nachts zingend

12 februari 2005 Parallelweg West Ingrid Hille Ris Lambers
--

Van roodborsten is bekend dat ze 's nachts zingen. Bij inventarisaties moet je dan ook echt vroeg op om ze te horen zingen. Nederlandse roodborsten zijn gedeeltelijk trekkers en gedeeltelijk pleistersaars. Een gedeelte van de populatie trekt richting Spanje en Portugal.

In Nederland overwinteren ook roodborsten uit noordelijker gebieden. Die maken aan het begin van de winter (overdag) met zang duidelijk waar hun voedselterritorium is gevestigd (AVN-2).

Of Ingrid een overwinteraar dan wel een vroege broeder in haar tuin aan de Parallelweg had zitten is niet hard te maken. Een leuke waarneming is het wel. De zangpiek van onze broedvogels valt in maart/april.

Overige februariwaarnemingen

Een groep van 500 tot 600 **brandganzen** verbleef van 20-24 februari in de Beusichemse waard (Paul van Veen en Paul Hoekstra). Ook zaten er 200-300 **kolganzen**. Zij zagen op dezelfde data vier respectievelijk negen **nonnetjes**. De laatste waarneming van Paul Hoekstra is naar Culemborgse begrippen een groot aantal. Paul zag de 20^e nog vier **grote zaagbekken** in de Redichemse waard. Tijdens zijn wekelijkse weekendkanotocht zag Juke Altenburg in de eerste helft van februari een resp. twee paartjes **brilduiker** op de Lek tussen fort Werk aan het Spoel en fort Honswijk.

Jan Dirk Kievit zag een **slechtvalk** aan de Meersteeg. Theo de Jong zag de 4^e een **smelleken** bij de Laaggraafse wetting. Dit exemplaar van de kleinste valkensoort zat achter kramsvogels aan. De 20^e zagen Louis van Oort en Peter van Horssen twee **sperwers** in het Beesdse Veld. Ook zagen zij tien **torenvalken**. Paul Hoekstra zag de 24^e vijf **pijlstaarten** bij de Kerswerf. Theo de Jong zag op 4 februari een **ijsvogel** aan de Broeksteeg en bij de Laaggraafse wetting. Op 5 februari zagen Wiggert en Juke Altenburg er eentje vissen in het poeltje in de Baarsemwaard. De 24^e en de 27^e werden er **tjiftjaffen** gezien bij de Kerswerf en in de wijk Eva Lanxmeer (Paul Hoekstra resp. Jan Dirk Kievit). De eerste trekkende **veldleeuweriken** werden gemeld door Juke Altenburg op 6 februari bij fort Honswijk.

Waarneming van de maand maart Aantal ingeleverde waarnemingen: 91
--

Houtsnip

4 maart – station Culemborg – Hein Prinsen (med. via Rob van de Hatert) 7 maart – Rijnlaan – Theo de Jong (overdag – landde in een van de achtertuinen) 11 maart – Westersingel – Rob van de Hatert (vloog op ooghoogte) 26 maart – Ronde Haven -- Juke Altenburg (2x roepend tijdens het padden overzetten in de avondschemering)

Houtsnippen trekken door in vrij groot aantal en zijn wintervogels in klein aantal in ons werkgebied (HAKAL-2002). Landelijk worden houtsnippen in maart/april en oktober/december in de meeste atlasblokken in Nederland waargenomen. De piek in maart/april terug te voeren op doortrek in combinatie met baltsende vogels (AVN-2).

Uit het NVWC-gebied zijn geen broedgevallen bekend. Houtsnippen worden zeker niet jaarlijks in het werkgebied waargenomen. Vier waarnemingen in één maand leveren daarom de kwalificatie 'waarneming van de maand' op.

Overige maartwaarnemingen

Op 20 maart zag Dannie Wammes (mond. mededeling via J. Altenburg) een **geoorde fuut** bij de stuw van Hagestein. Net buiten het werkgebied maar toch een mooie waarneming. Van de **kleine zwaan** werden twee meldingen doorgegeven: Jouke Altenburg zag op de 4^e 27 exemplaren in de Baarsemwaard; Paul Hoekstra had de laatste waarneming van het winterseizoen op de 20^e met 15 exemplaren.

De **grote zilverreiger** was regelmatig present in de gelukkig weer plasdras staande Regulieren. O.a. op 18 en 19 maart zagen Peter van Horssen, Louis van Oort en Rob van de Hatert 1 exemplaar op deze locatie.

Leo van der Kooy zag vier **grauwe ganzen** op 13 maart in de Regulieren.

De eerste **sloebenden** waren ook op 13 maart present: Leo zag maar liefst 30 exemplaren in de Regulieren. Op de 18^e zagen Peter van Horssen en Rob van de Hatert er 25. Tussen de 13^e en 25^e werden tot 16 exemplaren van de **pijlstaart** gezien (Leo van der Kooy, Peter van Horssen, Rob van de Hatert, Jan-Dirk Buizer, Mirjam Melman). Ook de eerste **zomertalingen** werd in de Regulieren gezien: 25 maart – 3 exx. – Jan Dirk Buizer en Mirjam Melman. Maar liefst 60 **wintertalingen** werden door Leo van der Kooy op 13 maart in de Regulieren gezien. Dat aantal werd op de 18^e overtroffen door Peter van Horssen en Rob van de Hatert: 100 exemplaren. De 13^e zaten er 6 **krakeenden** in gezelschap van 60 **wilde eenden** (Leo van der Kooy). Tien **smienten** pleisterden de 13^e in de Regulieren (Leo van der Kooy).

Op 22 maart vlogen acht **kraanvogels** over Tricht (Peter van Horssen). Op 7 en 20 maart werd een **rode wouw** gezien (Theo de Jong en Marcel Kok). De 19^e zag Louis van Oort een **smelleken** in de Regulieren. Op 5 maart vloog een **havik** over de Goilberdingendijk (Jouke Altenburg).

Op 19 maart nam Bram Rijkse een **waterral** in de Steenwaard waar. Leo van der Kooy zag de 13^e een **scholekster** in de Regulieren. Op 20 maart werd de eerste **kluut** in de Steenwaard gezien door Dannie Wammes. De eerste **kleine plevier** werd op 13 maart gezien in de Regulieren (Leo van der Kooy). De 19^e zag Louis van Oort daar ook een **bontbekplevier**. Ook de **zilverplevier** was de 13^e in de Regulieren aanwezig (Leo van der Kooy). Paul Hoekstra zag een vijftigtal **goudplevieren** op 11 maart bij de Beusichemse Veerweg. Tussen 18 en 21 maart drie meldingen van **bonte strandlopers** in de Regulieren (Louis van Oort, Peter van Horssen, Rob van de Hatert). De 19^e waren er zelfs 84 exemplaren aanwezig; een recordaantal. Twee **kleine strandlopers** foerageerden in de Regulieren op 19 maart (Louis van Oort). Een opmerkelijk vroege waarneming van deze dwaalgast (HAKAL-2002). De meeste (landelijke) waarnemingen zijn namelijk gedaan in mei en van juli t/m september (AVN-2). Omdat deze musgrote (!) strandloper sinds 1999 jaarlijks wordt waargenomen in het werkgebied zal de status 'dwaalgast' in een volgende versie van de Culemborgse avifauna vermoedelijk wel veranderen in 'doortrekker in (zeer) klein aantal'. Ingrid Hille Ris Lambers zag op 2 maart de eerste **grutto** boven wijk Parijsch. Tot 21 maart werden spectaculaire aantallen fouragerende en slapende **grutto's** in de Regulieren gezien (Leo van der Kooy, Louis van Oort, Peter van Horssen). Op 18 maart zagen Rob van de Hatert en Peter van Horssen zelfs 510 (!) exemplaren. Op 13 en 18 maart werden tien **tureluurs** gemeld uit de Regulieren (Leo van der Kooy, Rob van de Hatert, Peter van Horssen). Tussen

13 en 25 maart werden vijf waarnemingen van de **kemphaan** in de Regulieren gedaan, met 25 exemplaren als maximum op de 21^e (Leo van der Kooy, Peter van Horssen, Rob van de Hatert, Mirjam Melman, Jan Dirk Buizer). De **kievit** was met 182 exemplaren op 13 maart ruim vertegenwoordigd in de Regulieren (Leo van der Kooy). Vier **watersnip**waarnemingen: 4 maart 2 exx. in de Baarsemwaard (Jouke Altenburg); 13 maart 17 exx. in de Regulieren (Leo van der Kooy); 19 maart 68 exx. (Louis van Oort), 21 maart 100 exx (Peter van Horssen). Op 18 en 25 maart was het **witgatje** daar ook met 3 resp. 1 exemplaar present (Peter van Horssen, Rob van de Hatert, Jan Dirk Buizer, Mirjam Melman). Vijf maart fourageerden 12 **wulpen** in de sneeuw in de achtertuin (!) van een huis aan de Goilberdingendijk (Jouke Altenburg).

Op vijf maart zag Wiggert Altenburg een **visdiefje** fourageren in een wak in de Baarsemwaard. Bram Rijkse zag 20 **zilvermeeuwen** op 19 maart in de Steenwaard. Tijdens de vorstperiode in de eerste weken van maart zat de **ijsvogel** weer regelmatig te vissen in de kwelsloot aan de Merelweg (Jouke Altenburg). Jan Dirk Buizer zag de 21^e 1 ex. in de Baarsemwaard. Tijdens de spectaculaire steltloperwaarnemingen in de Regulieren hadden Louis van Oort en Leo van der Kooy hunnen oren (en ogen) ook voldoende openstaan om de **groene specht** daar waar te nemen. Paul Hoekstra zag maar liefst 100 **veldleeuweriken** op 6 maart bij de Veerweg Beusichem. Typisch een mooie waarneming van een doortrekpiek. Bram Rijkse meldde 1 exemplaar van deze soort in de Steenwaard op de 19e.

Louis van Oort zal vast gesmuld hebben bij het waarnemen van 35 (!) **waterpiepers** in de Regulieren op 19 maart. Een aantal dat in één keer de kwalificatie 'doortrekker en wintergast in vrij klein aantal (6-25 ex.) van de Culemborgse avifauna 2002 overtreft. Op 4 maart werden de eerste **graspiepers** in de Baarsemwaard gezien (Jouke Altenburg). Maar één waarneming van een **grote gele kwikstaart** deze keer: 19 maart in de Regulieren 1 ex. (Louis van Oort). Maar liefst vijf **rouwkwikstaarten** werden door Bram Rijkse op de 19e in de Steenwaard gezien. Deze 'variant' op de witte kwikstaart heeft een donkergrijze / zwarte rug. De rouwkwikstaart broedt in Brittanië en Ierland en is in Nederland een zeldzame broedvogel en regelmatige doortrekker, vooral van eind februari tot en met april (AVN-2). Drie meldingen van groepjes **witte kwikstaarten** uit de Regulieren en de Steenwaard (tot 25 exemplaren) (Bram Rijkse, Leo van der Kooy, Rob van de Hatert, Peter van Horssen). De eerste **zwarte roodstaart** werd gezien in de Heimanslaan door Annette van Berkel en Daniël Beuker op de 19e. Op 18 en 19 maart drie meldingen van de **roodborsttapuit** uit de Regulieren en de Steenwaard (Bram Rijkse, JSté). Drie waarnemingen van de **kramsvogel**, waarvan 100 exemplaren op 5 maart op de Notenboom (Peter van Leeuwen). Leo van der Kooy scoorde de eerste **tijtjaf** op 13 maart in de Regulieren. Jouke Altenburg hoorde de eerste zingende **fitis** op 21 maart in een griend aan de weg naar de Sonsbrug. De eerste zingende **rietgorzen** werden op 4 maart in de Baarsemwaard gehoord (Jouke Altenburg).

Contactadres:

Natuur-en Vogelwacht Culemborg
Clubhuis "De Ketelvink"
Middelcoopstraat 1A
4102 CE Culemborg
Postbankrek.: 83.31.858
KvK te Tiel: 40156764
e-mail: post@nvwc.nl
website: www.nvwc.nl

Bestuur:

Kars Veling (voorzitter)
Akkerwinde 9
4102 JJ Culemborg
Telefoon: 0345 - 53 16 89

Gonda Baard (secretaris)
Martinus Nijhoff 13
4103 WP Culemborg
Telefoon: 0345-52 13 94

Yme Jan Bosma (penningmeester)
Wilgenboom 51
4101 WK Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 30 08

Leo van der Kooij
Vliegerweg 3
4101 JK Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 54 50

Frans Waroux
Irene Vorrinkstraat 69
4105 JA Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 53 93

Mike van der Linden
Oostersingel 9
4101 AA Culemborg
Telefoon: 0345 - 53 21 52

Margreet de Nie
Landzichtweg 14
4105 DP Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 67.69

Stellen van vragen aan het bestuur
kan door te bellen
(zie voor telefoonnummers
hierboven) of te mailen naar het
volgende adres: bestuur@nvwc.nl

Lidmaatschap en Contributie:

Nieuwe leden en adreswijzigingen
kunnen worden doorgegeven via:
Toine van Laar
e-mail: lidworden@nvwc.nl
of het postadres van
"De Ketelvink"

Betaling geschiedt per
toegezonden acceptgirokaart.
Lidmaatschap per gezin/adres
€15,00 per jaar. Postlidmaatschap
€ 20,00 per jaar. Opzegging mini-
maal een maand voor het einde
van het verenigingsjaar.

Coördinatoren:

*Kampen, lezingen, dia-avonden en
cursussen:*
Leo van der Kooij
Vliegerweg 3
4101 JK Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 54 50

Nestkastenwerkgroep:
Ruud Post
Linnaeuslaan 61
4102 LG Culemborg
Telefoon: 0345 - 53 01 35

Vogelwerkgroep:
Theo Boudewijn
Akelei 42
4102 JM Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 35 02

Zoogdierenwerkgroep:
JanDirk Buizer
Hoefblad 38
4102 JR Culemborg
Telefoon: 0345 - 47 33 39

Plantenwerkgroep:
Leo van der Kooij
Vliegerweg 3
4101 JK Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 54 50

Insectenwerkgroep:
Annette van Berkel
Akkerwinde 9
4102 JJ Culemborg
Telefoon: 0345 - 53 16 89

Knotwilgenwerkgroep:
Harry van de Warenburg
Grondzeilerweg 9
4105 HJ Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 43 58

Werkgroep Wintervoeding Vogels
Ruud Post
Linnaeuslaan 61
4102 LG Culemborg
Telefoon: 0345 - 53 01 35

Werkgroep Natuurfotografie:
Wim Kievit
Verdijkstraat 13
4102 CL Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 45 61

Begeleiding jeugdgroepen:
Gerdt Greve
Alida de Jongstraat 31
4105 EC Culemborg
Telefoon: 0345 534 000

Monica Noordhuis
Heimanslaan 867
4102 LN Culemborg
Telefoon: 0345 521 617

Contact-adressen:

Dierenambulance Vianen:
Tini de Bis
Postbus 390
4130 EJ Vianen
Alarmtelefoon: 06-51 11 12 90

Kinderboerderij "de Heuvel"
Peter Brosky
Weithusen 63
4102 NV Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 88 09
Steunpunt NME
Pauline Hoevenaars
Weithusen 63
4102 NV Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 97 41
(dinsdag en woensdag)
0345 - 47 77 91
maandag t/m donderdag)
bezoek op afspraak
e-mail: nmeculemborg@wanadoo.nl

Diverse Natuurorganisaties:

Milieu:
*Milieuklachten gemeente
Culemborg*
Telefoon: 0345 - 477 794
(tijdens kantooruren)
Na kantooruren politie
Telefoon: 0900 - 88 44

*Klachten meldlijn gemeente
Culemborg*
Telefoon: 0345 - 477959

*Milieuklachten en
informatiecentrum (MKIC)*
Telefoon: 026 - 359 99 99

Veldpolitie:
(Werkhoven)
Den Hartog: 0345 - 55 15 58
(Cothen)
Vrielink: 0345 - 56 16 75
(Zeist)
Meldkamer: 030 - 69 24 824

*Algemene Inspectiedienst
AID groendesk*
Telefoon: 030 - 66 92 640 of
030 - 66 92 663

Gemeentepolitie
Triosingel 34
4101 XC Culemborg
Telefoon: 0900 - 88 44

Vereniging Milieudefensie:
Tweede Weteringplantsoen 9
1017 ZD Amsterdam

*Milieudefensie Steunpunt
Culemborg:*
Fredrik van Eedenlaan 30
4103 WB Culemborg
Telefoon: 0345 - 53 30 97
e-mail: han.horstink@planet.nl

*Milieuwerkgroep
Noordwest-Betuwe:*
Harry van de Warenburg
Grondzeilerweg 9
4105 HJ Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 43 58

*Werkgroep Milieu
Geldermalsen:*
Henk ten Berge
Twee Morgen 16
4196 JT Tricht
Telefoon: 0345 - 57 39 74

Milieuwerkgroep Buren:
Goof den Hartog
Kloosterlaan 15
4111 LG Zoelmond
Telefoon: 0345 - 50 20 61

Informatie:

Clubhuis:
"De Ketelvink" voormalig
"Ketelhuis"op Terweijde.

Bibliotheek:
Boeken/verslagen/tijdschriften in
"De Ketelvink".
Informatie en uitleen
woensdagmorgen of op afspraak
Telefoon: 0345 52 13 94

Het Vogeljaar:
Jaarabonnement door
overschrijving van 12,55 euro op
girorekening van de N.V.W.C.,
ondervermelding van
"Het Vogeljaar"

Verbandtas en -trommel:
Voor alle activiteiten is er een ver-
bandtas en -trommel aanwezig in
"De Ketelvink". Aanvullingen z.s.m.
na gebruik doorgeven aan de
beheerder:
Ellen Geleedst
Dorpstraat 24
4111 KS Zoelmond
Telefoon: 0345 - 52 19 53

Inleveren vogelwaarnemingen:
e-mail: waarnemingen@nvwc.nl
Invulformulier te vinden op www.
nvwc.nl of via
de speciale bak in "De Ketelvink"

Vogelopvang:
Alle "wilde" zoogdieren en vogels,
die hulpbehoevend zijn kunnen
gebracht worden naar:

(tijdens kantooruren)
Kinderboerderij "de Heuvel"
Jan Kaper
Weithusen 63
4102 NV Culemborg
Telefoon: 06 - 51 57 23 05

(Na kantooruren)
Ruud Post
Linnaeuslaan 61
4102 LG Culemborg
Telefoon: 0345 - 53 01 35

Postadres Redactie De Hak-al:
Ellen Geleedst
Dorpstraat 24
4111 KS Zoelmond
Telefoon: 0345 - 52 19 53
e-mail: redactie@nvwc.nl

Indien deze Hak-al onbezorgbaar,
graag retour aan:

N.V.W.C.
Middelcoopstraat 1A
4102 CE Culemborg

AGENDA

juni

04	09:30	green rangers	
08	19:00	plantenwerkgroep	inventarisatie EVA Lanxmeer
13	20:00	bestuur	bestuursvergadering
20	20:00	leden	thema-avond
22	19:00	plantenwerkgroep	inventarisatie EVA Lanxmeer
25	09:30	plantenwerkgroep	excursie Moerputten
26	09:30	green rangers	seizoensafsluiting

juli

02	10:00	IWG	zoeken naar rivierrombout in de uiterwaarden
11	20:00	bestuur	bestuurvergadering

augustus

27	09:00	Berry Lucas	vissenexcursie Baarsemwaard
----	-------	-------------	-----------------------------

september

03	09:00	plantenwerkgroep	themadag waterplanten
05	20:00	fotowerkgroep	fotografie-avond
09	19:30	Jan Dirk Buizer	vleermuizenexcursie
12	20:00	bestuur	bestuursvergadering
16	20:00	dialezing	Leden voor leden
19	20:00	bestuur	kaderavond
24	09:00	vogelwerkgroep	excursie de blauwe kamer

oktober

01		vogelwerkgroep	World birdwatch
03	20:00	fotowerkgroep	fotografie-avond
10	20:00	bestuur	bestuursvergadering
24	20:00	coördinatoren	opstellen jaarprogramma 2006
28	20:00	dialezing	
29	09:00	plantenwerkgroep	paddenstoelenexcursie
31		redactie	inleveren kopij Hal-al

november

07	20:00	fotowerkgroep	fotografie-avond
14	20:00	bestuur	bestuursvergadering
18	20:00	dialezing	
19	09:00	knotwerkgroep	knotwilgen snoeien
23	20:00	plantenwerkgroep	mossen-avond

29 augustus deadline kopij Hak-al

Kijk voor het laatste nieuws op www.nvwc.nl